ZUBERSKÉ NOVINY

PODROHÁČSKY OBČASNÍK

Ročník XIII. | Číslo 5 | 21. 12. 2009

Foto: Vladimír Žuffa

Bude to len hra?

Termín zápasu roka je na spadnutie. Skoro všetko je už prichystané. Manažéri i obchodníci všetko beznádejne vypredali. Robili to pre zisk a tak sú spokojní. Diváci si sľubujú nezabudnuteľný zážitok. Všetko si nakúpili a nevedia sa už dočkať. Hráči pristupujú ku všetkému zodpovedne – hra, je ich život. Podarilo sa dať dohromady kvalitný tým hráčov, veď ide o zápas roka najvyššej triedy. No nie je to ani futbal, kde máme mnohé nádeje; ani hokej, kde je už príliš veľa sklamaní... Ten zápas má meno Vianoce. Pre manažérov a obchodníkov tu ide predovšetkým o zisk. Pre neveriacich divákov o príjemný zážitok. Pre kresťanov, ktorí sú v tomto zápase hráčmi, je to udalosť života. Zápas sa odohráva na domácom ihrisku – v rodine. Pravidlá sú jednoduché a jasné. Vianoce sú kolektívna hra. Hráčom nemá ísť o zisk, o pekný zážitok... Ide tu o život. O život s Kristom – betlehemským dieťaťom, a preto je treba s celým srdcom zastať svoj post. Ak podáme poctivý výkon, výsledkom je vždy výhra.

Nepreseďme Vianoce na lavičke pohodlnosti televíznych programov. Nedajme sa vylúčiť a diskvalifikovať hriechom. Príjmime do svojho rodinného „mužstva“ Ježiša Krista – betlehemské dieťa. Je síce chudobný a malý, je to však Boží Syn, ktorý dokáže vždy zvíťaziť. Hrajme vianočný zápas s ním. S Kristom, ktorý je centrom celej hry, zvíťazíme. On je ten, s ktorým môžeme mať pravý pokoj, šťastie, víťazstvo lásky. On je ten, s ktorým môžeme úspešne hrať hru Vianoc.

Šťastné Vianoce, plné víťazstva lásky v betlehemskom dieťati vám praje váš kňaz

Marián Dopater

Vážení spoluobčania,

v dnešnej uponáhľanej dobe a v čase, keď žijeme čoraz rýchlejšie, je potrebné sa aj pozastaviť. Takým malým, ale krásnym pozastavením sú pre nás Vianoce. Čas, kedy sme si bližší ako inokedy a snažíme sa nemyslieť na každodenné problémy.

Mnohí z nás sa pri pohľade na bezbranné Božie dieťa v jasličkách snažia zažehnať všetko zlo a nenávisť, aby sme do nového roku vstupovali s čistým štítom. Na Vianoce sme si bližší ako inokedy aj preto, lebo chceme byť blízko seba, zaspomínať si na naše detské časy pri vianočnom stromčeku. V tomto krásnom čase sa opäť vieme tešiť aj z maličkostí, je nám dobre aj z toho, že väčšina ľudí okolo nás, naša rodina, susedia, priatelia, známi sú nám bližšie ako inokedy. V úprimnom úsmeve, vľúdnom slove či ľudskom dotyku je veľké tajomstvo a bohatstvo. Ak si teraz sľúbime, že nielen počas vianočných sviatkov ale aj v novom roku nebudeme šetriť na týchto prejavoch a milých gestách, dáme svojim blízkym a priateľom ten najkrajší darček.

Tento čas je aj časom bilancovania. Pri tejto príležitosti vám chcem, vážení spoluobčania poďakovať za vašu prácu v tomto roku. Za množstvo uskutočnených povinností pre chod domácností, za prácu na vašich pracoviskách, za prácu v prospech našej obce.

Prajem Vám všetkým, vážení spoluobčania, v mene svojom i v mene obecného zastupiteľstva, krásne prežitie Vianočných sviatkov a úspešný vstup do nového roku 2010. Želám všetko dobré, pevné zdravie, veľa Božieho požehnania a veľa osobných a pracovných úspechov.

Ing. Vladimír Šiška
starosta obce

Na pastiersku svätú omšu v krojoch

Príďte všetci.

Foto: Vladimír Žuffa

Čistiareň odpadových vôd do III. etapy

V novembri naša obec ukončila projekt podporený Enviromentálnym fondom a Ministerstvom životného prostredia, ktorý nám poskytol prostriedky vo výške 130 000 eur na realizáciu stavby Čistiareň odpadových vôd Zuberec a Habovka – III. etapa. Vklad obce do projektu predstavoval 6823 euro. Za uvedené finančné prostriedky bolo financované osadenie tretieho biologického reaktora spolu s vybudovaním budovy III. etapy ČOV. Do sfunkčnenia tretieho reaktora treba ešte doplniť technológiu reaktora. Na túto časť dostavby ČOV sme požiadali Enviromentálny fond o finančný príspevok vo výške 150 000 eur, spoluúčasť obce predstavuje 8000 euro. Ak nám finančné prostriedky budú schválené, III. etapa čističky odpadových vôd bude môcť byť odovzdaná do prevádzky budúci rok. Tým by sa stavba ČOV ukončila.

Enviromentálny fond podporil investície obce i v akcii Inžinierske siete Zuberec, objekt SO 02.1: Vodovod Milotínska ulica. Komplexnou dodávkou zemných prác a montážou potrubia bola privedená voda k individuálnej bytovej výstavbe Za Žleby. Vklad obce do projektu predstavoval sumu 6342 eur, podpora Enviromentálneho fondu bola 31 534 eur. Opätovne sme reagovali žiadosťou na stavbu inžinierskych sietí Zuberec, objekt SO 02.2: Vodovod ulica Za Žleby. Obec už majetkoprávne vysporiadala pozemok pod miestnu komunikáciu, čo umožní žiadať o podporu, stavať a pokračovať v infraštruktúre pre stavebníkov na tejto ulici. Na vodovod žiadame o dotáciu vo výške 47 000 eur. V prípade schválenia bude vklad obce predstavovať 3156 eur. Celkové plánované náklady na vodovod predstavujú 50 156 eur.

Ing. Jozef Valek

V novej prístavbe čistiarne odpadových vôd je potrebné ešte inštalovať tretí biologický reaktor. *Foto: Pavol Šroba*

Uznesenie obecného zastupiteľstva z 12. novembra 2009

OBECNÉ ZASTUPITEĽSTVO

1. Berie na vedomie

a) Kontrolu plnenia uznesení obecného zastupiteľstva
b) Informácie starostu obce
c) Informácie konateľa spoločnosti Primula s r.o. p. Stanislava Gejdoša o stave na chate Primula a jeho návrh na odkúpenie obchodného podielu obce
d) Informácie o návšteve partnerskej obce Studenec v termíne od 11. - 13. 12. 2009

2. Schvaľuje

a) Program rokovania obecného zastupiteľstva
b) Návrhovú komisiu v zložení: Ing. Marcel Pardek, Rudolf Žuffa
c) Návrh na odpredaj obchodného podielu obce v spoločnosti Primula s r.o.
d) Komisiu na určenie ceny obchodného podielu obce v spoločnosti Primula s r.o. do 25. 11. 2009 – určiť minimálnu cenu
e) Úpravu rozpočtu obce na rok 2009 – rozpočtové opatrenie č. 2/2009
f) Inventarizačné komisie:
Ústredná inventarizačná komisia: Ing. Vladimír Žák – predseda, Margita Prčová, Agneša Leginusová
Obecný úrad, kultúrny dom: Stanislav Jantoľák – predseda, Ing. Jozef Valek, Alžbeta Železníková
Múzeum oravskej dediny: Vladimír Magerčák - predseda Miroslav Urban, Mgr. Richard Janoštín
Požiarna ochrana: Ľubomír Kováľ - predseda, Bc. Pavol Šroba, Tomáš Harmata
g) Nájomné zmluvy k prenájmu pozemkov na stavbu „Kanalizácia obcí Habovka - Zuberec“

3. Vyhovuje

a) Protestu prokurátora voči Všeobecne záväznému nariadeniu obce č. 3/2007 O pravidlách času predaja v obchode, času prevádzky služieb a ochrane obyvateľstva pred hlukom

4. Ukladá

a) Zástupcovi starostu obce vypracovať nové Všeobecne záväzné nariadenie obce O pravidlách času predaja v obchode, času prevádzky služieb a ochrane obyvateľstva pred hlukom. Termín: do 15. 12. 2009
b) Inventarizačným komisiám vykonať inventarizáciu majetku obce. Termín: do 20. 12. 2009

5. Žiada

a) Predsedov komisií pri obecnom zastupiteľstve o predloženie návrhov do rozpočtu obce na rok 2010. Termín: 30. 11. 2009

Ing. Vladimír Šiška
starosta obce

Uznesenie obecného zastupiteľstva zo 14. decembra 2009

OBECNÉ ZASTUPITEĽSTVO

1. Berie na vedomie

a) Kontrolu plnenia uznesení obecného zastupiteľstva
b) Informácie starostu obce
c) Návrh ceny obchodného podielu obce v spoločnosti Primula s r.o. doporučenou komisiou a ak nedôjde k dohode so spoločníkom, tak sa obchodný podiel ponúkne do verejnej súťaže. Termín dohody 18.12.2009.

2. Schvaľuje

a) Program rokovania obecného zastupiteľstva
b) Návrhovú komisiu v zložení: Ing. Vladimír Žák, Miroslav Urban
c) Plán zasadnutí obecného zastupiteľstva na I. polrok 2010
d) Plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra na rok 2010
e) Rozpočet obce na rok 2010:
príjmy - 2 687 947 €,
výdavky - 2 687 947 €
f) Finančné ocenenie pre Samuela Šenkára za dosiahnutie športových výsledkov v roku 2009 v sume 500 €.
g) Doplatenie odmeny starostovi obce za II. polrok 2009 do výšky 50 %.

3. Dáva predbežný súhlas

a) Martinovi Gondovi, bytom Zuberec 37 na predaj obecného pozemku pri rodinnom dome a to časť parcely E-KN č. 20260.

Ing. Vladimír Šiška
starosta obce

Separovaný zber v roku 2010

Termíny vývozu separovaného odpadu – plasty, sklo, tetrapacky a kovové obaly sa v roku 2010 uskutočnia v nasledovných termínoch:

11. januára	12. apríla	12. júla	11. októbra
8. februára	10. mája	9. augusta	8. novembra
8. marca	7. júna	6. septembra	6. decembra

Do zelených vriec sklenené fľaše farebné aj číre, poháre od zaváranín, tabuľové sklo, keramiku, porcelán, žiarovky, žiarivky, autosklo, zrkadlá, vystužené sklo.

Do modrých, resp. žltých vriec vhadzujeme PET fľaše od nápojov, plastové obaly z čistiacich prostriedkov, šampónov, ich zber je potrebné najprv zmenšiť zašliapnutím, stlačením, nevhadzujeme PET fľaše od potravinárskych olejov, kelímky z potravín, polystyrén, obaly od nebezpečných látok ako napr. motorových olejov, chemikálií, farieb, lepu.

Do hnedých vriec vhadzujeme krabicové obaly od džúsov, mlieka a iných nápojov, nevhadzujeme papierové a plastové obaly, obaly obsahujúce zvyšky nápojov.

Do bielych vriec vhadzujeme kovové obaly od zaváranín a konzerv, plechové dózy od piva a iných nápojov, nevhadzujeme kovové obaly, diely automobilov, elektronické zariadenia a ich súčasti.

Poškodené a roztrhnuté vrecia je možné bezplatne vymeniť na obecnom úrade.

Novinový, kancelársky, baliaci papier, časopisy, zošity, kartónové obaly je možné separovať v modrých kontajneroch, prípadne prostredníctvom žiakov základnej školy, ktorá sa taktiež aktívne zapája do zberu papiera. Obec taktiež dvakrát do roka organizuje zber batérií a akumulátorov, vyradených elektrických a elektronických zariadení, žiariviek a zariadení obsahujúcich ortuť, vyradených zariadení obsahujúcich chlórfluórované uhľovodíky ako sú chladničky, práčky, elektrické sporáky, vysávače, hriankovače, mlynčeky, kávovary, televízne prijímače, výpočtová technika. V spolupráci so základnou školou taktiež prebieha hromadný zber kovového šrotu.

Separovaním prispejeme k zhodnoteniu veľkej časti odpadov z domácností. Spomalia sa náklady na likvidáciu komunálnych odpadov a určite prispejeme ku krajšiemu a čistejšiemu životnému prostrediu okolo nás.

V Studenci sme sa cítili ako v kruhu svojich blízkych

Druhý októbrový týždeň sa v Zuberci konalo medzinárodné stretnutie spriatelených obcí Otyń (Poľsko), Studenec (Česko) a Zuberec. Pri tejto príležitosti bola podpísaná dohoda o vzájomnej spolupráci medzi obcou Studenec a Zuberec. Jednou z foriem spolupráce je aj vzájomné spoznávanie sa.

Studenec je podhorská obec v blízkosti Krkonôš. Nadmorskou výškou a počtom obyvateľov je podobná našej obci. Skladá sa z dedín Studenec a Zálesní Lhota. Okolie je veľmi lákavé nielen v zime ale aj v lete.

Spoznať obec Studenec a život v nej, bol cieľ návštevy 8-člennej delegácie Zuberčanov, ktorá strávila druhý decembrový víkend v tejto krásnej oblasti.

Po príchode do Studenca nás privítal starosta Jiři Ulvr, spolu s učiteľským zborom. Učitelia nám predstavili základnú školu, ktorá bola nedávno rekonštruovaná z finančných prostriedkov EÚ. Druhý deň delegácia Zuberca strávila v turistickej oblasti Špindlerův Mlýn a v múzeu v meste Jilemnice, ktoré susedí s obcou Studenec. V múzeu sme sa oboznámili z históriou lyžovania v Čechách. V Jilemnici vznikali prvé spolky lyžovania v Čechách už koncom 19. storočia. V podvečer sme sa stretli s Krakonošom (horský ochranca, ktorý chráni celé Krkonoše proti pytliakom). S históriu obcí spod Krkonôš sme sa oboznámili v Múzeu krkonošských remesiel v obci Poniklá. Tu sme mali možnosť vidieť spracovanie obilia a slamy, drôtovanie, výrobu vianočných ozdôb, spracovanie ľanu, staré hračky a ďalšie nástroje, ktoré boli v minulosti súčasťou života krkonošských obyvateľov.

V záverečný deň sme sa v obci Studenec zúčastnili sv. omše. Osobitne nás privítal miestny pán farár. Na české pomery bola účasť na nedeľnej sv. omši nezvykle veľká.

Napriek tomu, že sme boli od Zuberca 450 kilometrov, cítili sme sa ako doma v kruhu svojich blízkych.

Alžbeta Železníková

Starosta obce Studenec Jiří Ulvr a Vladimír Šiška starosta Zuberca s Krakonošom. *Foto: Vladimír Žák*

Delegácia zo Zuberca spolu s predstaviteľmi obce Studenec. Sprava – Ladislav Matištík, Ing. Vladimír Šiška, Ing. Vladimír Žák, Alžbeta Železníková, Mgr. Marta Šimičáková, Mgr. Miroslav Kováľ, zástupkyňa riaditeľa ZŠ Studenec, učiteľka ZŠ Studenec, za ňou – poslanec obce Studenec, riaditeľ ZS Studenec, bývalý starosta obce Špindlerův Mlýn, Ľubomír Kováľ, Ing. Marcel Pardek. *Foto: Jiři Ulvr*

Bude centrálna zóna aj zbrojnica

Obec je úspešná v ďalších dvoch projektoch o Nenávratný finančný príspevok /NFP/ z Regionálneho operačného programu /ROP/ – eurofondy. V rámci prioritnej osi Regenerácia sídiel bola žiadosť obce úspešná na projekt „Úprava centrálnej zóny v obci Zuberec". Z celkovej výšky oprávnených nákladov 659 809 eur požaduje obec príspevok vo výške 626 819 eur. V rámci tohto projektu sa v centre obce vybudujú spevnené plochy pri Dome služieb, Jednote a MŠ, rekonštruuje sa park pri obecnom úrade s vybudovaním fontány, verejné hygienické zariadenie, vybuduje sa detské ihrisko, nová autobusová zástavka. Týmto projektom vznikne nová ucelená kultúrno – oddychová zóna v centre obce, ktorá bude slúžiť širokej verejnosti.

Obec opakovane požiadala v rámci opatrenia – Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb na projekt „Prístavba hasičskej zbrojnice Zuberec". Celkové náklady projektu sú vo výške 320 518 eur, z toho sú oprávnené náklady 282 128 eur, z ktorých dotácia bude 268 022 eur. Týmto projektom sa prístavbou ku kultúrnemu domu zabezpečí premena kapacitne nevyhovujúcej hasičskej zbrojnice na štandardizovanú zbrojnicu. Vybudujú sa garážové priestory pre dve hasičské vozidlá, hygienické a sociálne priestory, materiálno – technické sklady, kancelárie a denné miestnosti pre hasičov, miestnosť protiplynovej služby. Vybudovaním tejto prístavby sa vytvoria predpoklady aby v obci mohla v budúcnosti pôsobiť stála hasičská jednotka.

Oba projekty chceme začať realizovať v jarných mesiacoch budúceho roku, dovtedy musíme uskutočniť verejné obstarávanie na dodávateľov stavieb, jeho overenie na Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR a podpísať Zmluvu o nenávratný finančný príspevok.

Ing. Vladimír Šiška
starosta obce

Aké sú povinnosti daňovníkov v súvislosti s daňou z nehnuteľností?

Povinnosti daňovníkov k dani z nehnuteľností upravuje zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. Niektoré povinnosti sú upravené v nasledovných paragrafoch tohto zákona:

§ 18 Vznik a zánik daňovej povinnosti

(1) Daňová povinnosť vzniká 1. januára zdaňovacieho obdobia nasledujúceho po zdaňovacom období, v ktorom sa daňovník stal vlastníkom, správcom, nájomcom, alebo užívateľom nehnuteľností, ktorá je predmetom dane, a zaniká 31. decembra zdaňovacieho obdobia, v ktorom daňovníkovi zanikne vlastníctvo, správa, nájom alebo užívanie nehnuteľností. Ak sa daňovník stane vlastníkom, správcom, nájomcom alebo užívateľom nehnuteľností 1. januára bežného zdaňovacieho obdobia, vzniká daňová povinnosť týmto dňom.

(2) Na vyrubenie dane z nehnuteľností je rozhodujúci stav k 1. januáru zdaňovacieho obdobia. Na zmeny skutočností rozhodujúcich pre daňovú povinnosť, ktoré nastanú v priebehu zdaňovacieho obdobia, sa neprihliada, ak tento zákon neustanovuje inak. V prípade nadobudnutia nehnuteľností vydražením v priebehu roka daňová povinnosť vzniká prvým dňom mesiaca nasledujúceho po dni, v ktorom sa vydražiteľ stal vlastníkom nehnuteľností, alebo prvým dňom mesiaca nasledujúceho po dni schválenia príklepu súdom.

(3) Fyzická osoba, alebo právnická osoba v priebehu príslušného zdaňovacieho obdobia je povinná oznámiť správcovi dane skutočnosti rozhodujúce pre vznik alebo zánik daňovej povinnosti k dani z nehnuteľností a každú zmenu týchto skutočností do 30 dní odo dňa nasledujúceho po dni, keď tieto skutočnosti alebo ich zmeny nastali.

§ 19 Daňové priznanie

(1) Daňové priznanie k dani z nehnuteľností (ďalej len „priznanie") je daňovník povinný podať príslušnému správcovi dane do 31. januára toho zdaňovacieho obdobia, v ktorom mu vznikla daňová povinnosť podľa stavu k 1. januáru zdaňovacieho obdobia, ak tento zákon neustanovuje inak, a v ďalších zdaňovacích obdobiach do tohto termínu, len ak nastali zmeny skutočností rozhodujúcich na vyrubenie dane z nehnuteľností. Za zmeny skutočnosti rozhodujúcich na vyrubenie dane sa nepovažuje zmena sadzieb dane z nehnuteľností, zmena hodnoty pôdy alebo pozemku, zmena oslobodenia dane z nehnuteľností, alebo zmena zníženia dane z nehnuteľností, zmena vekovej hranice občanov, ktoré sú určené vo všeobecne záväznom nariadení a uplynutie lehôt na oslobodenie od dane z nehnuteľností.

Kto má teda povinnosť podať daňové priznanie v roku 2010? Z predmetného zákona vyplýva, že povinnosť podať do 31. januára 2010 daňové priznanie k dani z nehnuteľností majú len tí daňovníci, ktorým nastali zmeny skutočností rozhodujúcich na vyrubenie dane z nehnuteľností v priebehu roka 2009 (týmito skutočnosťami môžu byť napríklad – dedičské konanie, kúpa a iné nadobudnutie nehnuteľností, právoplatné stavebné alebo kolaudačné rozhodnutie, a ďalšie iné). Daňové priznanie sa podáva u príslušného správcu dane – za nehnuteľnosti v katastrálnom území Zuberec sa podáva daňové priznanie na Obecnom úrade v Zuberci.

Ako budeme platiť daň z nehnuteľností v roku 2010? Daňovník je povinný zaplatiť daň po doručení platobného výmeru na daň z nehnuteľností na rok 2010. Daň z nehnuteľností je splatná do 15 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti platobného výmeru. *OcÚ*

Na lyžiarov v Spálenej čaká prekvapenie – nová cesta

Lyžiarske stredisko Spálená v tomto roku vyriešilo svoj dlhoročný problém. Prístup k stredisku, parkovanie a odchod motorizovaných návštevníkov. Najmä posledné dve desaťročia, keď sa zvýšil počet návštevníkov, boli tieto problémy často kritizované. Lyžiari, ktorí sa spravidla snažia svoje autá dostať čo najbližšie k stredisku, zaparkovať a potom aj bez problémov odísť, to ešte do minulej sezóny naozaj nemali jednoduché. Úzka obojsmerná komunikácia robila motoristom problémy najmä pri odchode. Nedostatok parkovacích miest spôsoboval v čase vysokej návštevnosti doslova kalamitu.

Vlastník strediska, spoločnosť Tatrawest, sa už dlhšie týmto problémom zaoberal. Vybaviť však všetku potrebnú dokumentáciu od zámeru až po stavebné povolenie, bol zložitý a dosť dlhý proces. Posledné dva roky intenzívnej činnosti však koncom leta dovŕšila samotná realizácia. Riaditeľ firmy Tatrawest s.r.o. Ing. Ladislav Kvak k tomu hovorí: - Na príprave stavby sme pracovali prakticky od konca roka 2006 až do vydania stavebného povolenia v lete 2009. V prípravnom období boli vybavené všetky zákonom stanovené požiadavky. Vzhľadom na náročnosť problematiky to bol naozaj dlhý reťazec procesov, ktoré na seba nadväzujú a žiadny nemožno obísť alebo vynechať.

Stavbu projektovala autorizovaná firma na projektovanie cestných komunikácií MOSTAT s.r.o., Košice a jej realizáciu v náročnom horskom teréne a v krátkom termíne realizovala tiež odborná firma Cestné stavby, spol. s r.o., Liptovský Mikuláš. Majú v tejto oblasti bohaté skúsenosti a tiež potrebné technické prostriedky. Práce značne skomplikovalo napadnutie snehu v októbri. Všetko čo bolo naplánované na tento rok je však už hotové. - Škoda len, že množstvo októbrového snehu nemáme teraz v decembri, keď sa blížia Vianoce, hovorí riaditeľ L. Kvak. Nová komunikácia umožní odchod zo strediska smerom, ktorým doteraz viedol chodník pre peších. Vytvoril sa tu jednosmerný okruh, motorista do strediska vojde doterajšou komunikáciou a odíde po novej ceste smerom k penziónu Šindlovec.

Novú cestnú komunikáciu v dĺžke 392 m pretínajú horské potoky. Ako sa tento problém podarilo stavbárom vyriešiť? Všetky potoky na tomto krátkom úseku sú premostené profesionálne podľa príslušných noriem. Odvodňovací potok a vyvieračka sú premostené rúrovými priepustmi, Roháčsky potok klasickým cestným betónovým mostom. Najzložitejšou časťou výstavby cesty bol práve tento most a to pre vysoký objem tečúcej vody a jej silného prúdu.

Súčasťou stavby bolo aj rozšírenie parkoviska. Parkovisko bude spĺňať predpísané normy, vrátane lapača ropných látok a kanalizácie. Podľa projektu tu teraz môže parkovať až 600 osobných áut a 8 autobusov, kým pôvodne tu bolo miesto len pre cca 260 osobných áut. Z objektu kanalizácie je už vybudovaný lapač ropných látok. Stavba bude pokračovať aj budúci rok. Bude dokončená celá kanalizácia a všetky potrebné povrchové úpravy.

Všetky náklady na stavbu financuje TATRAWEST s.r.o. z úverových zdrojov, bez finančnej pomoci ďalších subjektov. – Naša firma v súvislosti so stavbou musí vykryť aj ďalšie vysoké náklady súvisiace s príslušnými zákonnými náhradami a realizáciou súvisiaceho projektu rámcových revitalizačných opatrení,- hovorí riaditeľ firmy Ladislav Kvak.

Nová cestná komunikácia je už pripravená na používanie, vrátane asfaltového živičného povrchu a cestného značenia. Plocha parkoviska je zrovnaná a spevnená tak, aby ju bolo možné už v blížiacej sa zime používať.

V novej lyžiarskej sezóne teda na lyžiarov v Spálenej čaká prekvapenie. Vyriešená dopravná infraštruktúra. Dúfajme, že skončili aj problémy s drobnými haváriami a čakania na sprejazdnenie úzkej príjazdovej cesty. Koniec je aj parkovaniu na hlavnej ceste a čakaniu kým sa uvoľní miesto na parkovisku. Ubytovatelia turistov v Zuberci a Habovke vedia z minulosti o rarite nášho regiónu, keď si hostia museli na dovolenke dávať skôr a rýchlo raňajky, aby sa dostali na parkovisko. Podľa riaditeľa spoločnosti Tatrawest Ing. Ladislava Kvaka by takéto problémy mali byť minulosťou. Prekvapením pre hostí bude aj zníženie ceny lístkov. *(cm)*

Všetkým priaznivcom a lyžiarom želáme príjemné prežitie Vianoc, novom roku 2010 veľa zdravia, šťastia a spokojných hostí v nastávajúcej zimnej sezóne.

Spoločnosť TATRAWEST, s.r.o.

Ako sme volili do Žilinského samosprávneho kraja

Volebný okrsok č. 1

Počet oprávnených voličov zapísaných do zoznamu oprávnených voličov 780

Počet oprávnených voličov, ktorým boli vydané obálky 185 23,72 %

Počet odovzdaných obálok 185 23,72 %

Počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby **do zastupiteľstva** 183 23,46 %

Počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby **predsedu** 180 23,08 %

Počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľby **predsedu:**

1. Juraj Blanár	76
2. Štefan Brestovský	2
3. Pavel Pavlásek	53
4. Jozef Tarčák	49

Počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľby **do zastupiteľstva:**

1. František Adamčák	48
2. Eugen Dedinský	52
3. Jozef Domiňák	36
4. Jozef Ďubjak	32
5. Ľubomír Fedorák	2
6. Stanislav Fukas	15
7. Vlasta Jančeková	12
8. Jozef Kakačka	9
9. Vojtech Koleják	80
10. Štefan Kristofčák	30
11. Anna Lajmonová	30
12. Roman Mojš	8
13. Rudolf Piták	76
14. Peter Sojčák	5
15. Ivan Šaško	26
16. Róbert Trnka	4
17. Adriana Zelníková	8

Volebný okrsok č. 2

Počet oprávnených voličov zapísaných do zoznamu oprávnených voličov 630

Počet oprávnených voličov, ktorým boli vydané obálky 156 24,76 %

Počet odovzdaných obálok 156 24,76 %

Počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby **do zastupiteľstva** 153 24,29 %

Počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby **predsedu** 153 24,29 %

Počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľby **predsedu:**

1. Juraj Blanár	53
2. Štefan Brestovský	0
3. Pavel Pavlásek	73
4. Jozef Tarčák	27

Počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľby **do zastupiteľstva:**

1. František Adamčák	60
2. Eugen Dedinský	42
3. Jozef Domiňák	15
4. Jozef Ďubjak	21
5. Ľubomír Fedorák	2
6. Stanislav Fukas	10
7. Vlasta Jančeková	2
8. Jozef Kakačka	4
9. Vojtech Koleják	109
10. Štefan Kristofčák	28
11. Anna Lajmonová	45
12. Roman Mojš	7
13. Rudolf Piták	63
14. Peter Sojčák	4
15. Ivan Šaško	11
16. Róbert Trnka	3
17. Adriana Zelníková	7

Soňa Jantoľáková je hovorkyňou ĽS-HZDS

Členka Komisia cestovného ruchu, obchodu a podnikania pri Obecnom zastupiteľstve Obce Zuberec Mgr. Soňa Jantoľáková, rod. Šenkárová, je od 20. novembra 2009 nová hovorkyňa hnutia ĽS-HZDS. Na tlačovej konferencii ju predstavil predseda hnutia Vladimírom Mečiarom. Soňa je absolventkou Ekonomickej akadémie v Krakove, v Poľsku, kde následne pokračovala aj v štúdiu poľského jazyka. Jej predchádzajúcim pracoviskom bola firma zaoberajúca sa predajom nábytku v Nižnej. *(r)*

Firma 3omedia informuje

Optika svieti už aj v Zuberci

Začiatkom roku 2009 sme informovali o našich plánoch pokryť optickou sieťou naše podroháčske obce Habovku a Zuberec. Podarilo sa nám ich naplniť. Začiatkom leta sme ako prvú ulicu vôbec natiahli a zapojili zuberské Nižné Brehy. Pokračovali sme v Habovke, ktorú sme takmer celú pokryli a začiatkom októbra sme úspešne spravili prepoj na bytovky v Zuberci. Takže obyvatelia časti ulice Andreja Bažíka, časti Radovej ulice a bytoviek sa môžu bez problémov pripojiť na kvalitnú televíziu a rýchly optický internet. Viac už tento rok nestihneme, pri nízkych teplotách je problém hlavne so zváraním optiky. V ďalšej etape, ktorú začneme niekedy v marci budúceho roku, budeme pokračovať s postupným prekáblovaním ďalších ulíc. Do konca budúceho roku chceme pokryť takmer celý Zuberec. V týchto dňoch dokončujeme testovanie zariadení na gigabitovú optickú sieť a začíname prepájať zákazníkov z bezdrôtového internetu na rýchlejší po optike. Všetci klienti optickej siete dostanú zdarma dvojnásobnú rýchlosť a mnoho výhod modernej infraštruktúry.

Začiatkom budúceho roku spustíme do skúšobnej prevádzky DVB-C, teda digitálnu televíziu. Hlavne náročnejší zákazníci, ktorí vlastnia veľké LCD televízory, prípadne plazmy si môžu vychutnať filmové a športové kanály v HD kvalite. Rozdiel medzi klasickým a HD, teda vysokým rozlíšením je skutočne vidieť. Už onedlho skončí analógové vysielanie na celom území Slovenska, takže s prechodom na novú televíziu netreba dlho váhať.

V Habovke sme prvú a druhú adventnú sv. omšu odvysielali aj v regionálnej televízii, ktorú si zákazníci našej siete môžu naladiť. Plánujeme sv. omše vysielať každú nedeľu a v prikázané sviatky. Chceli sme vyjsť v ústrety najmä ľuďom, ktorí sa z rôznych príčin nemôžu sv. omše zúčastniť. Prvé ohlasy boli skutočne veľmi dobré, ľudia to privítali s radosťou. Po dohode s pánom farárom by sme chceli vysielať sv. omše aj z vášho kostola. Prenosy by sa potom striedali, raz zo Zuberca, potom z Habovky.

Regionálny info kanál vysiela zostrihy z diania v našich obciach. Začali sme spolupracovať aj s TV Oravia a vysielať ich reportáže v našej televízii. Plánujeme rozšíriť vysielanie aj o inzerciu a reklamné bloky. Budúci rok by sme chceli spustiť aj živé prenosy z lyžiarskych stredísk.

Máme ešte veľa nápadov a noviniek. Aktuality o pokrytí obcí a stave celého projektu Multimediálna Studená dolina si môžete prečítať aj na našej internetovej stránke www.3omedia.sk. Želáme všetkým Zuberčanom ničím nerušené vianočné sviatky v kruhu svojich blízkych.

Ján Pilár, konateľ firmy 3omedia

Aj kostol potrebuje údržbu

Každá stavba si po určitom čase vyžaduje rôzne opravy či údržbu a k takejto veľkej, no veľmi nutnej údržbe sa muselo pristúpiť aj na našom kostole. Kostol bol stavaný v tridsiatych rokoch minulého storočia a tohto roku uplynulo 77 rokov od jeho dokončenia. Na tú dobu, a v čase hospodárskej krízy, postavili naši predkovia naozaj veľkolepé dielo.

Kostol začali stavať v máji 1930 a posviacka bola 28. 8. 1932 za neuveriteľných 27 mesiacov. Postupne bol náš chrám rekonštruovaný až do dnešnej podoby. No so základmi sa nerobilo takmer nič. Postupne sa okolo kostola vyrovnával terén a navážala sa zemina, čiže kostol ešte viac vlhol. Aj keď sa urobili trativody, tieto postupne prestávali plniť svoju funkciu. Po obnažení základov sa zistilo, že pri stavbe nebol použitý žiaden izolačný materiál a stavalo sa na betónový základ, pritom stavebným materiálom bol pieskovec. Tento má veľkú schopnosť prijímať okolitú vlhkosť a dlho ju v sebe udržiavať. Bol najvyšší čas pustiť sa do tejto práce.

Do oboch sakristií sa vybudovali nové schody. *Foto: www. fara.zuberec.sk*

Vypracoval sa projekt, určil postup prác a objednal sa materiál na odvodnenie. S prácami sa začalo 19. 9. 2009. V projekte sa počítalo so šírkou výkopu maximálne 60 cm a hĺbkou 120 cm. No hneď sme narazili na stabilizačné päťky, ktoré začínali v hĺbke 50 cm. Aby sme sa dostali na stanovenú hĺbku 120 cm, kvôli spádu, museli sme sa rozšíriť až na 140 cm, čo značne pridalo na prácnosti. Počasie však bolo veľmi ustálené, suché, a to sme sa snažili maximálne využiť, len niekedy, bohužiaľ, nebolo s kým. Na prácach sa najviac podieľali dôchodcovia, ale veľkou mierou potrebnou technikou a vykonaním odborných prác prispeli aj niektoré miestne firmy.

Nakoniec sa všetko, až na niektoré maličkosti, podarilo a námaha a nemalé finančné prostriedky určite splnia svoj účel. V okolitých obciach majú práce s vysušením múrov kostola už dávno za sebou. Využívam túto príležitosť, aby so v mene hospodárskej rady farnosti poďakoval všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom na prácach podieľali.

Bol najvyšší čas urobiť odvodnenie stavby kostola.
Foto: www.fara.zuberec.sk

Prehľad najdôležitejších a finančne najnáročnejších úprav kostola a okolia:

1948 - postavený nový organ
1952 - položenie traventínovej dlažby, stavba hlavného a bočných oltárov a stavba kazateľnice, kostol je prvýkrát vymaľovaný akademickým maliarom Jelínkom
1984 - prekrývanie kostola a obnova fasád
1990 - začatie výstavby novej farskej budovy
1995 - inštalácia nových zvonov
1997 - reštaurovanie a vymaľovanie kostola, nová fasáda
1998 - dokončenie farskej budovy
1999 - vybudovanie oplotenia okolo kostola a fary
2007 - kompletná prestavba svätyne
2009 - odvodnenie kostola

Čo nás ešte v blízkej budúcnosti čaká? Výmena všetkých dverí, položenie trubiek podlahového kúrenia a položenie novej dlažby, bezbariérový vchod do kostola a výmena lavíc. Kostol je náš spoločný domov, domov nás všetkých a preto robme všetci všetko preto, aby sme sa v ňom cítili príjemne. Preto, aby sme doma mali teplo, dostatok svetla, aby nám bolo príjemne, vieme urobiť veľa. Aspoň časť z tejto námahy venujme nášmu spoločnému domu a s pomocou Božou sa nám to určite podarí.

Stanislav Jandura

Jesenné stretnutie dôchodcov

Už tradične sa v októbri stretávajú naši dôchodcovia z príležitosti Mesiaca úcty k starším. Aj keď niekedy bývala účasť na týchto stretnutiach skromnejšia, v poslednom období sa podujatia, ktoré pripravujú obecný úrad alebo klub dôchodcov, vyznačujú hojnou účasťou. Aj tentoraz sa v sále kultúrneho domu stretlo viac ako sto dôchodcov. S veľkým záujmom si pozreli kultúrny program, ktorí pripravili žiaci materskej a základnej školy so svojimi učiteľmi, či vedúcimi jednotlivých skupín. Bolo sa naozaj na čo pozerať. Deti sa snažili ukázať čo sa naučili a predviedli svojim starým rodičom či ujom a tetám program, ktorým si vyslúžili veľký potlesk.

Nacvičiť nejaký program tak, aby sa mohol predstaviť na verejnosti, to veru nie je maličkosť. Vyžaduje si to veľa námahy, času a trpezlivosti. Aj preto vám, ktorí sa tejto činnosti venujete, patrí veľké uznanie a vďaka. Málo obcí sa môže pochváliť takými aktivitami v oblasti kultúry ako má naša. Len treba pre túto činnosť hľadať možnosti a spôsoby ako ju podporiť.

Súčasťou stretnutia bol príhovor starostu obce Ing. Vladimíra Šišku, ktorý poďakoval prítomným za účasť, ale hlavne za to, čo v minulosti v prospech obce urobili, a aj súčasnosti, podľa svojich možností robia. Prítomným sa prihovorili aj zástupcovia z odboru sociálnych služieb a rodiny z Námestova a Tvrdošína. Informovali o zmenách v sociálnej oblasti pre dôchodcov a zdravotne ťažko postihnutých. Záverečné slovo patrilo predseda klubu dôchodcov Alojzovi Žuffovi. Hovoril o jednotlivých akciách poriadaných klubom dôchodcov v roku 2009 a vyzval prítomných, aby sa spolupodieľali na tvorbe plánu a realizácii jednotlivých akcií aj v roku 2010 uskutočniť. Po občerstvení a chutnom obede sme sa spokojní rozišli do svojich domovov s nádejou, že sa všetci v januári stretneme na tradičnom novoročnom stretnutí.

Za Klub dôchodcov
Stanislav Jandura

Folklórna veselica 2009

V piatok 27. novembra sa konala už štvrtá Folklórna veselica. Sme radi že sa zaradila do kalendára udalostí pre milovníkov folklóru nielen na Orave. Ani tento rok nechýbali gorali z Poľska a Moravy, kamaráti z Liptova, Vranova a mnohých iných regiónov Slovenska. A čo nás veľmi teší, aj hodne bolo aj Zuberčanov. Aj v tomto roku sa nám hlásilo viac ľudí ako je kapacita Koliby Josu. Samozrejme, že Zuberčanom sa snažíme miesta držať. Do tanca nám hrali muzikanti zo Starej Detvy - Skliarova, goralské muziky z Hladovky a Koscieliska a samozrejme muzika zo Zuberca. Takže do rána bolo čo robiť. Kto chcel mohol sa zabaviť, spontánne, bez nejakej choreografie alebo programu. No a prečo to vlastne robíme? Chceme ukázať, že aj teraz sa vedia ľudia spolu stretnúť, zabaviť, zaspievať si, zatancovať. A to mladší aj starší pospolu. Ten pohľad na toľko krojov a tá atmosféra stoja za to. Už teraz sa tešíme na budúci rok.

Text: Rudo Žuffa, foto: Vlado Žuffa

Sviatok sv. Alžbety

V Múzeu oravskej dediny sa 17. 11. 2009 slávila po tretí raz odpustová sv. omša k úcte sv. Alžbety Uhorskej, patrónky tunajšieho kostola. Slávnosti sa zúčastnili veriaci zo Zuberca a okolia i z farnosti Veličná. Hlavným celebrantom sv. omše bol náš zuberský pán farár Marián Dopater, s ktorým koncelebrovali Pavol Kojš – farár z Veličnej a Ondrej Borsík – prefekt Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka. Historický organ v kostole rozzvučali zuberskí organisti Eduard Bistar a Miloš Hudec a o ďalšiu hudbu sa postaral spevokol z Veličnej. Obetné dary pripravili členky tretieho rádu svätého Františka zo Zuberca a na správny chod slávnosti dozerali kostolníci Ondrej Kováľ a Ferdinand Littva.

Po sv. omši bola pre hostí pripravená prehliadka múzea a posedenie so skromným občerstvením. Pracovníci múzea ďakujú všetkým zúčastneným za spoločenstvo pri sv. omši i následnom agape, za pomoc a duchovnú i hmotnú podporu. *(mj), foto: Vladimír Žuffa*

MÚZEUM ORAVSKEJ DEDINY v zimnej sezóne

pozýva návštevníkov na prehliadku múzea s vianočnou výzdobou vo vybraných domoch

Otváracie hodiny vo vianočnom období:

23. 12. 2009 – 25. 12. 2009	ZATVORENÉ
26. 12. 2009 – 31. 12. 2009	8.00 – 15.30 hod.
1. 1. 2010	11.30 – 15.30 hod.
2. 1. 2010 – 10. 1. 2010	8.00 – 15.30 hod.

Po zvyšok zimnej sezóny otvorené:
utorok – nedeľa 8.00 – 15.30 hod.

Aj v tejto sezóne majú návštevníci možnosť zažiť čarovnú atmosféru **večerných programov:**

29. – 31.12. a 2. - 3. 1.	Vianočný večer o 16.30 hod.
6. 1.	Trojkráľový večer o 16.30 hod.
13. 1. – 10. 2.	Fašiangový večer – každú stredu (prípadne štvrtok, piatok) o 16.30 hod.
18. 2. – 10. 3.	Večer v múzeu – každú stredu (prípadne štvrtok, piatok) o 17.30 hod.

Súčasťou programov sú:

- prechádzka po múzeu s lampášmi
- rozprávanie o ľudových obyčajoch
- posedenie pri ľudovej hudbe
- oravské piesne a tance
- veselé príhody zo života Oravcov
- medovina alebo čokoláda v cene programu

Vstupenky na večerné programy možno zakúpiť iba v predpredaji od 8. do 15.00 hod. v pokladni múzea!

Viac informácií na http://muzeum.zuberec.sk

Aby vždy bolo pravdou

Pod Roháčom žijem čistú vodu pijem…

Nielen v piesňach, povestiach či rozprávkach skloňujeme Roháče. Dnes oveľa častejšie v reklamách, v prospektoch, na internete. Svedčí to o tom, že v povedomí ľudí, žijúcich pod Roháčmi, žijúcich v Zuberci a Habovke, Roháče boli a sú niečím výnimočným. Potvrdzujú nám to i osobné skúsenosti s návštevníkmi z rôznych kútov Slovenska, Čiech, Poľska, ale i mnohých ďalších krajín.

Výnimočnosť Tatier, ako orografického celku, ktorého súčasťou sú i Roháče, si v minulosti uvedomili nielen,,domáci“, či nadšení turisti, ale i zákonodarci. Tak zákonom z roku 1948 s platnosťou od 1. 1. 1949 bol vyhlásený Tatranský národný park. Roháče boli spočiatku jeho ochranným pásmom s nižším režimom ochrany, neskôr v roku 1987 boli pričlenené k vlastnému územiu Tatranského národného parku. Nie je vôbec dôležitý názov Tatranský národný park, dôležité je potvrdenie prírodnej hodnoty územia Roháčov a nastolenie zákonných pravidiel, ktorých cieľom bolo a je trvale udržať územie Roháčov ako prírodne vysokohodnotné územie. Územie s cieľom ochrany prírody, využívané i k rekreácii a športu, k výchove. Štát vždy hľadal a hľadá finančné prostriedky na podporu spomínaných cieľov, na zabezpečenie výstavby a údržby turistických chodníkov, odpočívadiel, informačnej siete pútačov a turistických značiek, vykášania horských lúk, permanentné zbieranie papierov, odpadkov a mnohé ďalšie činnosti. Robí tak prostredníctvom organizácie spravujúcej územie národného parku - Štátnych lesov Tatranského národného parku. A opäť nie je dôležitý názov Štátne lesy Tatranského národného parku, ale skutočnosť, že jestvuje organizácia, ktorá návštevníka informuje, dbá o chodníky, odpočívadlá, dbá o poriadok. Kto opraví zlomený most, zničenú lavičku na sedenie, zodvihne papier a hlavne za aké peniaze? Zvykli sme si, že sa tak udeje, ale čo keby nie. Urobíme to na vlastné náklady? Uvedené skutočnosti sú tiež jedným z dôvodov, najmä v letnom období, prečo si mnohí návštevníci Roháče zamilujú, vracajú sa sem, odporučia priateľom. Tak z prosperujúceho turistického ruchu prosperujeme i my – Zuberčania, Habovčania i obyvatelia širšieho okolia.

Nielen v piesňach, povestiach a rozprávkach skloňujeme Roháče. Dnes oveľa častejšie v reklamách, v prospektoch, na internete. Svedčí to určite i o tom, že si uvedomujeme a radi siahneme po sile Roháčov prilákať návštevníka. Mrzí ma však pocit, že menej radi si ich chránime. Koľkí z nás urobili vo vzťahu k ochrane prírody počas končiaceho sa roku 2009 niečo konkrétne? Mnohí z nás a častokrát sa k Roháčom správame komerčne, zištne. Myšlienky ochrany prírody i ľudí, ktorí ich zdravo obhajujú, by sme najradšej zavrhli. Toto všetko vnímame ako obmedzenia v otázkach rozvoja cestovného ruchu. Mnohí z nás navštívili Alpy, či iné pohoria. Porovnávame. Dajme si však sami pre seba do vzťahu rozlohu navštívených lokalít s návštevnosťou. Unesú Roháče dramatické zvyšovanie návštevnosti? Možno je to prekvapivé, ale priamo v Roháčoch bola tohtoročná letná turistická sezóna nesporne jednou z najsilnejších a myslím, že zimná opäť priamo v Roháčoch bude tiež patriť k jedným z najsilnejších sezón. Že sme to necítili v našich ubytovniach, reštauráciách? Zrejme niekde robíme chyby. Netrúfam si ich presne pomenovať, ale osobne som presvedčený, že tie chyby nespočívajú v potreba ďalšieho sprístupňovania, využívania a zrýchľovania prístupu do Roháčov.

Vyhlásenie národného parku prináša isté obmedzenia, tvrdšie normy. Nepripisujeme im však vinu i za to, že v skutočnosti sa nám nedarí zásadný rozvoj služieb a aktivít v podhorí, v okolí Zuberca či Habovky? Skúsme sa občas pozastaviť a prehodnotiť náš postoj nie k názvom, k organizáciám, ale k princípom – k prírode. Prvýkrát za takmer 500-ročného osídlenia sa ľuďom pod Roháčmi žije ľahšie. Cítiť možno i trochu závisti. Krásnou prírodou, pokojom a únosnou mierou návštevnosti to všetko začalo. Chráňme ju a dovoľme ju chrániť, aby to zostalo tak i naďalej, aby si i generácie po nás mohli zaspievať pod Roháčom žijem čistú vodu pijem… *Juraj Majerčák*

Termíny prázdnin

SLOVENSKO

Vianočné: 23. 12 .2009 – 8. 1. 2010,
začiatok vyučovania: 11. 1. 2010
Polročné: 1. 2. 2010,
začiatok vyučovania: 2. 2. 2010
Jarné:
Prešovský a Košický kraj: 15. 2. – 19. 2. 2010
Banskobystrický, Trenčiansky, Žilinský kraj: 22. 2. – 26. 2. 2010
Bratislavský, Nitriansky a Trnavský kraj: 1. 3. – 5. 3. 2010
Veľkonočné: 1. 4. – 6. 4. 2010,
začiatok vyučovania: 7. 4. 2010
Letné: 1. 7. – 31. 8. 2010

ČESKÁ REPUBLIKA

Vianočné: 23. 12. – 1. 1. 2010,
začiatok vyučovania: 4. 1. 2010
Polročné: 29. 1. 2010,
začiatok vyučovania: 1. 2. 2010
Jarné:
Karlovarský kraj, Praha: 8. 3. – 14. 3. 2010
Moravskosliezsky, Plzeňský a Zlínsky kraj: 1. 2. – 7. 2. 2010
Liberecký kraj, Vysočina: 8. 2. – 14. 2. 2010
Královehradecký, Ústecký a Olomoucký kraj: 15. 2. – 21. 2. 2010
Stredočeský, Juhočeský a Pardubický kraj: 22. 2. – 28. 2. 2010
Juhomoravský kraj: 1. 3. – 7. 3. 2010
Veľkonočné: 1. 4. – 5. 4. 2010,
začiatok vyučovania: 6. 4. 2010
Letné: 1. 7. – 31. 8. 2010

POĽSKO

Vianočné: 23. 12. 2009 – 1. 1. 2010,
začiatok vyučovania: 4. 1. 2010
Jarné:
Krakow, Kielce, Poznaň, Bydgosc, Chorzów: 18. 1. – 31.1. 2010
Bialystok, Olsztyn: 25. 1. – 7. 2. 2010
Warszawa, Radom, Wroclaw, Opole, Szczecin: 1. 2. – 14. 2. 2010
Lublin, Rzesów, Gdaňsk, Lódž, Katowice: 15. 2. – 28. 2. 2010
Veľkonočné: 1. 4. – 6. 4. 2010,
začiatok vyučovania 7. 4. 2010
Letné: 26. 6. – 31. 8. 2010

Miesto maštale

Všetci, čo si ešte niečo pamätáme z gramatiky slovenského jazyka vieme, že v našom jazyku sú slová, ktoré rovnako znejú, ale majú viac významov. Aj slovo miesto má v spojení, ako je v nadpise viacero významov. Ja mu ponechám význam podľa vášho výberu. Podľa toho, aký význam sa vám zdá v tejto chvíli vhodnejší pre vašu odpoveď. Maštaľ v histórii ľudstva mala svoje významné miesto, či už z hľadiska hospodárskeho, ľudského života, ba dokonca aj v dejinách spásy, vychádzajúc zo záznamov v Biblii. Aké miesto má dnes? Z hľadiska hospodárskeho by sme mu mohli pričleniť význam kdesi medzi 2 až 4 % národného hospodárstva, z hľadiska ľudského života by to bolo ešte menej, nakoľko priamo do styku s ňou príde v našej republike len okolo 20 000 ľudí. V dejinách spásy si už nedovolím robiť odhad, ale odpoveďou by mohol byť dopad na život ľudí, ktorí dali Ježišovi miesto vo svojom živote. Napriek, dnes už hospodársky malému významu, sa občas stane centrom našej diskusie a ľudia jej zrazu venujú pozornosť. V súčasnosti to býva najmä vtedy, keď ľudia pociťujú nejaké negatívne prejavy jej existencie na svoje životné podmienky.

Poľnohospodárska výroba sa za posledných tridsať rokov výrazne vzdialila od každodenného života človeka. Moja generácia a starší, ktorí ešte prežili na gazdovstve aktívne istú časť života, majú na ňu iný pohľad ako tí mladší. Mať vo svojom dvore hnojisko, maštaľ, zvieratá, bola ani nie tak dávno normálna vec. Väčšia časť populácie dnes už tieto podmienky nezažila a tak aj prístup a pochopenie podmienok živočíšnej výroby je v ich podvedomí spojený skôr s negatívnym zážitkom v spojení s nečistým výrobným prostredím, s nepríjemným zápachom. Raz mi jeden Zuberčan povedal :"Keď sme prišli na zábavu, všetci sme mali rovnakú voňavku, lebo sme predtým boli v maštali." Dnes tomu tak nie je. Vône sú pestrejšie aj príjemnejšie, čo je určite dobre. Zuberec prešiel za posledných dvadsať rokov výraznou zmenou k lepšiemu, krajšiemu. Zmenili sa aj pracovné profesie, zameranie firiem, ktoré dávajú ľuďom prácu. Dalo by sa povedať, že pracovné prostredie ľudí v našej doline je príjemnejšie ako ho mali ľudia v minulosti. Stále sú však profesie, kde pracovné prostredie aj keď sa technologicky vo výrobe veľa zmenilo, niečo predsa len zostalo z doby našich otcov. Jednou z nich je živočíšna výroba a s ňou spojená výroba mlieka a mäsa. Biológia zvierat sa nezmenila a ani vyspelá technológia nedokáže úplne odstrániť zápach z výkalov podobne ako je to aj v prípade ľudského života. Preto je aj veľmi málo tých, ktorí sú prácu okolo ošetrovania zvierat ochotní vykonávať. Pracovné prostredie patrí naozaj v týchto končinách k najnepríjemnejším. Vzhľadom na cenu mlieka, v súčasnosti 25 centov, táto práca ani nie primerane zaplatená. Mám preto veľkú úctu k ľuďom, čo ju vykonávajú. V tejto chvíli sa vynorí každému čitateľovi viacero otázok. A načo to ešte robia? Treba to? Nebolo by lepšie keby táto výroba v našich končinách nebola? Nekazí dojem doliny? Nedali by sa tie priestory využiť inak? Tieto otázky a diskusia k nim, majú svoju legitimitu. Odpoveď si vie dať každý. Už sama otázka je často položená preto, lebo sa za ňou skrýva aj odpoveď pýtajúceho sa, ktorý chce povedať svoj názor. Zväčša so záverom, že by bolo lepšie keby táto výroba tu nebola.

Málokto z nás si vie predstaviť ako to vyzeralo, keď do našej doliny prišli prví osadníci. Keď nad tým premýšľam, predstavujem to asi tak ako vyzerajú niektoré časti našich polí, kde sa už prestalo kosiť a prestali sa pásť zvieratá. Zarastajú krovinami. Pre mňa to nie je veľmi príjemný pohľad. Neviem si ani veľmi predstaviť, žeby som sa na prechádzke, či zbere húb predieral cez porasty podobné napríklad Studienkam v Habovke. Poľovníci hovoria, že tam ani zverina nechce byť a cez tú húštinu neprejdeš. Pre mňa nevyzerajú dobre ani naše Roháče zarastajúce kosodrevinou. Ďaleko príťažlivejšie sa mi zdajú Alpy, kde sa zvieratá pasú vysoko v horách. Tí, ktorí to videli. mi určite dajú za pravdu. Generácie pred nami postupne pretvárali svoje životné prostredie na zhruba dnešnú podobu. Motívom bolo uživiť seba aj svoje rodiny. Zdrojom obživy im boli najmä produkty chovaných zvierat, v prvom rade dobytka a oviec. K tomu potrebovali lúky, pastviny, aj ornú pôdu. Tak ju svojou prácou vytvárali. Aj keď zvieratá mnohí už k obžive nepotrebujú, obrobenú prírodu určite. Obrábať polia v našich časoch a podmienkach bez zvierat celkom nejde hoci sa to technicky dá. Niekedy vyslovil jeden minister takú úvahu. Dajte to bohatým. Tí postavia rekreačné zariadenia a oni si už nájdu nejakých nezamestnaných, čo to pokosia. Vznikla by samozrejme potreba vybudovať technológiu na spracovanie biomasy, resp. bioplynovej stanice. Aj v týchto prípadoch by sme sa však nevyhli istým plynom, ktoré pritom vznikajú. Chcem tým povedať, že chovať zvieratá v našich podmienkach sa mi zdá z pohľadu dneška ako nevyhnutná súčasť nášho života v tejto doline. Samozrejme, nedá sa pritom celkom vyhnúť istým negatívam, ktoré chov so sebou prináša.

Prešiel som veľa fariem v západnej Európe, USA, Kanade, Izraeli a technológie, ktoré používame na našom družstve sú tie isté ako používajú najšpičkovejšie farmy v týchto krajinách. Bol som v tomto roku dvakrát v Čechách a videl som farmy doslova obklopené rodinnými domami s tými istými technológiami ako máme my. Tie farmy, stým nemali problém. Svojho času sa naši otcovia rozhodli postaviť družstvo. Postavili ho tam, kde je. Mali na to vo svojom čase dôvod a určite boli presvedčení o svojom dobrom úmysle. Mnohí dnešní obyvatelia majú na to iný názor. Nie všetky rozhodnutia sa dajú zmeniť v krátkom čase. I keď k likvidácii sa dá dopracovať veľmi rýchlo, čomu sa pracovníci družstva svojou prácou chcú vyhnúť.

Môžeme samozrejme diskutovať aj o forme hospodárenia a obrábania. Akou cestou ísť. Jedna cesta je tá, ktorá sa historicky vyvinula, t. j. družstvo, druhá je povedzme, akú začína budovať Michal Borsík alebo Stano Gejdoš okolo svojho penziónu. Skúsenosti na Slovensku sú však také, že aj tí, čo začínali v menšom, postupne zväčšovali svoje hospodárenie až prišli do podoby a veľkosti družstva. Kruh sa nakoniec uzavrie a vráti sa do bodu, ktorý svojou formou v v začiatkoch poprel.

Všetci sme si zvykli, že na trhu nič nechýba. Ak sa nevyrobí tu, dovezieme. Dovážame dnes veľké množstvá z komodít, ktoré na Slovensku vieme vyrobiť. Bravčoviny 70 %, hydiny 50 %, hovädziny 40 %, mliečnych výrobkov 40 %. Nič sa nedeje. Ale deje. Odišla práca. Odišli peniaze. Odchádzajú ľudia. Ako by ste asi reagovali, ak by sme povedali: Pôjdeme sa lyžovať do Rakúska. Tam sú lepšie podmienky. Za tie isté peniaze mám lepšie služby. A nech idú. Veď jedným vadí veľká premávka áut, druhým odpad a neporiadok po návštevníkoch hocikde okolo dediny, ďalším rušenie nočného kľudu. Iní vidia negatíva v zhoršujúcej sa morálke a v zmene hodnôt, v zhoršení medziľudských vzťahov. Nájdu sa aj takí, ktorým sa zdá, že rozvíjajúci turizmus devastuje prírodu. Nechcú pripustiť zmenu, lebo sú presvedčení, že príroda bola v poriadku len v takom stave ako si ju pamätajú z detstva. Určite kvôli takýmto názorom nezastavíme rozvoj turizmu. Je to predsa zdroj obživy pre mnohé rodiny. No to by bolo kriku. Nepáčilo by sa nám to. Stratili by sme významný zdroj príjmov. Pritom je to rovnako ľudská činnosť, ktorá má svoje pozitíva i negatíva. Je však významným zdrojom obživy. Preto sa jej aj veľa toleruje. Aj naša činnosť je zdrojom obživy pre nemalý počet rodín tejto doliny. Aj vďaka našej činnosti je život v Zuberci o čosi bohatší, pestrejší a dovolím si povedať, že i krajší aj keď nám popod nos prejde občas nejaký ten závan, ktorý nám je nepríjemný. To však býva aj pri mnohých iných činnostiach v tejto dedine. Moje úsilie preto smeruje k prosbe o istú dávku tolerancie aj voči našej činnosti. Je pre vás mnohých anachronizmom nehodiacim sa do tejto modernej doby. Naša predstava spokojných návštevníkov akosi ťažko znáša poľnohospodársku výrobu okolo seba. Svet, ktorý som ja mal možnosť poznať má inú prax.

V dňoch, keď sa vám tento článok dostane do rúk, si pripomenieme príchod Ježiša Krista na tento svet. Podľa biblie narodeného v maštali, resp. jaskyni. Podľa historikov to nebolo až také nezvyčajné pre život vtedajších ľudí. Takýto príbytok bol údajne rozdelený na dve časti. V hornej boli ľudia a v dolnej zvieratá, ktoré plnili funkciu vyhrievania v chladných nociach. Starí ľudia si určite pripomenú časy, keď aj u nás v pitvore bývali zvieratá. V dejinách si veľa ľudí položilo otázku prečo práve tam a prečo práve takto. Odpoveď na túto otázku nie je dôležitá. Dôležitá je zmena života a zmyslu života miliárd ľudí, ktorá sa udiala po tomto narodení a dala ľudskému životu vedomie Bohom milovaných. Chcem nám všetkým zaželať aby nás toto vedomie posúvalo do polôh, keď sa vieme vzájomne zniesť, vieme si byť tým, čo robíme vzájomne užitoční bez závisti a zášti.

Marián Železník,
predseda RPD Zuberec
Foto: Vladimír Žuffa

Vyberáme z pripravovanej monografie obce

Sídelné prostredie Zuberčanov

Stavby

Trojdielny dom s izbou, pitvorom a komorou, aký sa v Zuberci dochoval do súčasnosti, sa u slovanského obyvateľstva strednej Európy vytváral do obdobia vrcholného stredoveku. Vznikol spojením zrubu dymnej izby (v ktorej z kameňa vymurovali chlebovú pec) so zrubom komory - sýpky tak, že medzi nimi bol priestor pitvora s vloženými stenami a celú stavbu prikryla spoločná strecha. Pochopiteľne, že súčasne prežívali tiež staršie jednodielne prosté zruby izieb. S postupným sociálnym rozvrstvovaním v stredoveku sa vyvinuli dvojdielne domy s izbou a pitvorom pre želiarov a chudobnejších roľníkov. Až do polovice 18. storočia sa v oravských podmienkach na nich temer nič nezmenilo. V horských pomedzných oblastiach osídľovaných pastiermi v 17. stor. do začiatku 19. stor. vznikali provizórne obydlia spojením zrubu izby s väčším zrubom maštale a kôlňou medzi nimi, aké ešte teraz možno vidieť napríklad v chotári Suchej Hory s funkciou sezónnych pastierskych kolíb a chlievov. Nie veľmi sa líšia od niektorých želiarskych domov, aké stávali na okraji oravských dedín.

Drevené domy v Zuberci som dokumentoval od r. 1956, najmä v rokoch 1962-1963. Vtedy z 255 domov bolo 79 drevených a z nich 17 patrilo medzi najstaršie a 9 medzi najmladšie, vytvárané po r. 1945. V nasledovnom rozbore uvádzam čísla domov z čias výskumu, pretože sa systém číslovania menil s rastom obce. Najstaršie drevenice konštrukčne vychádzali z dvoch typov. Prevažoval prvý s rovnako širokým domovým pôdorysom na celej jeho dĺžke. Napríklad Bebejov dom z nižného konca č. 19, nové 25 (medzi domami Pavol Kovalčík – Marián Bernát), ktorého kópia je v Múzeu oravskej dediny) a Maťkuliakov z vyšného konca (č. 140 z r. 1810, zvalený r. 1963, teraz voľný pozemok poniže chaty Jána Homolu), mali pozdĺžnikovú izbu (490 x 670 cm a 517 x 580 cm) a do stĺpov vložené steny pitvora (také spojenie nazývame voľná konštrukcia). Bebejov mal viaceré starobylé prvky: valbovú strechu, namiesto portálu len vchodové stĺpy, v izbe povalový strop z nekresaných okrúhliakov a brvná v zrube len prikresané. Maťkuliakovci svoje obydlie v minulosti modernizovali, v pitvore oddelili kuchynku a komoru adaptovali na zadnú izbu. V streche bol malý štít bez zdobenia, tak ako na väčšine drevených domov, ktoré v Zuberci stavali v 19. stor. Tým sa tunajšia architektúra na prvý pohľad líšila od ostatných dedín Oravskej doliny.

Zaujímavý vývoj vidno na dome č. 23. na dolnom konci obce (teraz Anna Šveláňová). V r. 1962 mal dva obytné celky: izbu s pitvorom predeleným na komoru v prednej časti pri ceste a rovnako členený celok nadväzoval vzadu vo dvore. Na prvý pohľad kontrastuje starobylá konštrukcia prednej izby s ostatnými stavbami, k nej pripojenými provizórnym spôsobom. Na konci sa steny celého domového traktu, čapované v stĺpoch, opierali o murovanú sýpku. To značí, že najprv tu stál riadny trojdielny dom podobný Bebejovmu (s izbou, pitvorom a komorou) a za ním ďalšie drevené hospodárske objekty vo dvore. V druhej etape (azda na začiatku 20. stor.) vymurovali sýpku. Keď sa rozšírená rodina potrebovala rozdeliť (napr. medzi rodiny dvoch bratov, alebo medzi otcovskú a synovskú rodinu), rozhodli sa ponechať starú izbu a zvyšný priestor prebudovať. Museli byť chudobní, keďže použili menej kvalitné (tenké, nekresané alebo len prikresané) drevo na tri steny vkladané do stĺpov. Vchod prednej časti upravili bez portálu a jeho malé rozmery (148 x 114 cm) zrejme prispôsobili starým, azda pôvodným, dverám. Otáčali sa na drevenom stĺpiku čapovanom v prahovom lôžku a v nadpražnej drevenej objímke. Jediné kvalitnejšie trámy (875 cm dlhé) použili na zadnú stenu komory prednej časti a izby zadnej časti. Tento detail potvrdzuje, že prestavba mala slúžiť príbuzensky spoločnému dvojrodinnému celku. Dom v 30-tych rokoch 20. stor. získal nový vlastník a možno s touto zmenou súvisí uvedená prestavba..

Mňa ale najviac zaujímala predná izba. Krov sedí na stenách a nad gánkom je rozšírený zalomením priloženými krokvičkami. Tak sa stavalo v starších časoch (azda do konca 18. stor.), takže mám podozrenie, že zrub izby vznikol oveľa skôr ako celý dom. Zubereckí tesári posúvali celú strechu približne o meter nad gánok až neskoršie, pravdepodobne od 2. tretiny 19. stor. Na zátvorovom tráme štítovej steny mal dom vyrezané staré domové číslo: No 70. Navyše sa v ňom zachovali stopy dvoch párov poleníc, trámikov asi pol metra pod stropom, prepažujúcich izbu v strede a za vchodom z pitvora. Je to pamiatka na dymné izby. Na stredné polenice sa vešal kotol nad ohnisko, z ktorého dym sa dlho držal pod stropom, kým celkom vyšiel von. Polenice slúžili tiež na sušenie dreva, na ohrev a na odkladanie náradia či iných predmetov. V izbe je povalový strop a výška miestnosti (iba 227 cm) prezrádza, že foršty boli položené dodatočne a dom mal pôvodne hlinenú dlážku a výšku izby okolo troch metrov. Nemá temer žiadnu podmurovku, iba zopár plochých kameňov pod štítovou stenou. Toto všetko sú stopy tradície dymných izieb, ktoré na Orave zanikali pravdepodobne na prelome 17. a 18. stor., ale spôsob stavby tesári praktizovali ďalej, aj keď k peci pripojili dymník s pieckou na povale.

V r. 1835 postavili drevenicu č. 26 (v r. 1963 v nej bývala Anna Kučerová, dnes Večierka Marián Bernát). Aj keď bola tiež trojdielna, ukazovala už modernejšiu staviteľskú koncepciu. Budovali ju od základov kladením trámových vencov na celom pôdoryse, čiže zadná stena (z nekresaného dreva) bola neprerušená z brvien 12 035 cm dlhých. Takú metódu nazývame viazaná konštrukcia. Vtedy už rátali s kuchyňou, lebo vedľa vchodových dverí z pitvora do izby postavili malé 58 cm široké dvierka z izby do kuchynky (vchádzalo sa do nej aj z pitvora). V zadnej časti domu bola sprvoti komora, ktorú neskoršie upravili na izbu zväčšením jediného obloka a vstavaním murovaného šparheltu s liatinovou platňou (kuchynská pec na varenie). Platňa mala kruhové vložky. Keď sa vyňali, gazdiná do otvoru mohla vložiť liatinový alebo hlinený hrnec „rimavák“, takže jeho spodná časť sa dostala priamo do plameňov. Podobný bol v kuchyni a v izbe v rohu pece stála hranolovitá rúra na pečenie. Dom mal vchodový portál ako väčšina oravských dreveníc. Okná boli ešte jednokrídle, na štítovej stene iba štvortabuľkové a pomerne ďaleko od seba, ale už v jednoduchom širokom ráme s krížom medzi nimi. Nizučká podmurovka nepatrne zvýšila prednú časť domu, ale zadná ležala pritisnutá, takže prahy boli až v zemi. Výška izby 230 cm a mladšia forštová dlážka ukazujú, že s pôvodnou hlinenou dlážkou bola izba vyššia. Platev (trám tvoriaci základ krovu) krovu založili iba o 20 cm nad gánok, takže tu sa tesári pridržali starej tradície a len naznačili posun strechy, aký sa u neskoršie stavaných domov podstatne zväčšoval. Aj štít bol o niečo väčší ako na starších dreveniciach, jeho výška zaberala hornú tretinu strechy.

Druhý typ najstarších drevených domov so samostatným zrubom izby sa najdlhšie dochoval na hornom konci u bratov Filekovcov na č. 79 (Jána a Jozefa, synov Žofie). Tento dom staval Ondrej Filek síce až v r. 1853, ale jeho steny zrubili z nekresaného dreva. V r. 1960 v izbe (580 x 610 cm veľkej) mali ešte ohnisko s pecou, dýlovanú dlážku ako v maštali a okrem jednokrídlových štvortabuľkových okien 50 x 70 cm veľkých (v štítovej a nižnej stene) bolo vo vyššej stene ešte malé okienko s rozmermi 47 x 55 cm (azda kedysi boli všetky také malé). Steny pitvora o 90 cm užšieho než izba k nej, pripojili do stĺpikov. Portál domového vchodu nahrádzali dva stĺpy a otvor medzi nimi meral 118 x 140 cm. Keď som dom v r. 1956 navštívil, už mal odrezanú komoru, pripomínali ju len zatvorené dvere z pitvora (108 x 160 cm). Aj na ňom už bola strecha nachýlená. Platev na izbe ležala len málo vysunutá nad gánok a užšia zadná časť domu umožnila dostatočné nadkrytie strechou na bezpečný priechod do dvora k maštaliam. Štít na streche bol maličký a jednoduchý. Zaujímavá chlebová pec zaberala v izbe priestor 215 x 180 cm. Mala pred ústím (čeľusťami) ohnisko, nad ním rámový pletený dymník omazaný hlinou. Tadiaľ odchádzal dym na povalu do kamennej piecky a ďalej voľne cez krytinu a otvor v štíte von. Neskoršie, azda po prvej svetovej vojne, k peci primurovali šparhelt s liatinovou platňou a hranolovú vyhrievaciu pec s rúrou na pečenie. Tento dom musel stavať chudobnejší človek než jeho susedia a ani jeho potomkovia neboli schopní pôvodné zariadenie primerane modernizovať. Vďaka tomu sa nám dostali veľmi cenné informácie o spôsobe života v minulosti. Podobných domov so širšou izbou bolo v Zuberci viac, napr. č. 12 (Margita Matištíková), č. 20 (Oľga Fileková) a 48 (František Gejdoš). Vtedy boli rozšírené najmä v zamagurských dedinách. Predpokladáme, že tento typ sa vytvoril už v kolonizačnom období začiatku 17. stor. Je zaujímavé, že na uvedených domoch tesári viazali trámové vence zrubu na prosté platovanie a len výnimočne začali spoje prikresávať zošikma s náznakom rybieho chvosta. Ten sa v Zuberci zaužíval azda až v 2. polovici 19. stor. Približne v rovnakom období spojovali trámy prahového venca na ozub (na kaňu), ktorý najspoľahlivejšie zabezpečoval pevnosť zrubového základu. Dávni predkovia takúto pozornosť venovali len horným vencom zrubu pod strechou. Na troch až štyroch trámoch zhora nechávali veľké a postupne zmenšované presahy a ozdobne ich tvarovali.

Juraj Langer

Stará ulica s domami o ktorých sa píše v príspevku. Z ľavej strany: Kovalčíkov, Bebejov, tetky Kúčerovej, Urbanov, Alojza Hudeca, Ondreja Hudeca. *Foto: archív V. Žuffu*

Múzeum oravskej dediny na konferencii v Dánsku

Európska asociácia múzeí v prírode (Association of European Open Air Museums – skratka AEOM) organizuje každé dva roky konferenciu, ktorá umožňuje výmenu odborných skúseností pracovníkov „skanzenov" z celej Európy. Stať sa hostiteľom takejto konferencie nie je jednoduché. Daná krajina musí asociáciu presvedčiť o tom, že je schopná konferenciu zabezpečiť odborne aj organizačne na požadovanej úrovni. Vďaka niekoľkoročnému úsiliu Únie múzeí v prírode na Slovensku (ktorej členom je aj naše múzeum) rozhodlo valné zhromaždenie AEOM, že konferencia v roku 2011 sa bude konať na Slovensku a v Českej republike. Hlavný organizátor konferencie (Slovenské národné múzeum) požiadal starostu našej obce o spoluprácu Múzea oravskej dediny pri príprave tohto významného podujatia.

Zástupcovia slovenských múzeí v prírode a českí kolegovia začali s prípravami už minulého roku. Prvým krokom bolo určenie odborných tém, výber múzeí, ktorých návšteva bude zaradená do programu konferencie a zostavenie predbežného harmonogramu. Z týchto podkladov bola pripravená pozvánka, ktorú sme prezentovali v auguste tohoto roku na konferencii v Dánsku. Vďaka účelovej dotácii Ministerstva kultúry SR, reprezentovali na nej Slovensko pracovníci troch múzeí v prírode (Martin, Svidník, Zuberec). Naša účasť nám umožňuje podeliť sa o niekoľko dojmov z cesty a samotnej konferencie.

Autorka príspevku pred obchodom. V pozadí hospodárske stavby a veterný mlyn.

Dánsko

Už prvý pohľad z okienka lietadla prezradil, že Dánsko je krajinou rozkladajúcou sa na polostrove a viacerých ostrovoch. Z ostrova Sjaelland, kde sme pristáli na letisku hlavného mesta Kodaň, sme pokračovali rýchlikom cez ostrov Fyn na Jutský polostrov, takže sme videli kus krajiny. Ostrovy a polostrov sú prepojené mostami a tunelmi, ktoré umožňujú plynulosť cestnej i železničnej dopravy. Aj keď sme vedeli, že pôjdeme rovinatým krajom, až takú rovinu sme si predstaviť ani nevedeli – dohliadnuť sa dalo takmer ako na mori, od obzoru po obzor. Najvyšší bod Dánska je 173 m nadmorskej výšky. Rozlohou (43 tisíc km2) i počtom obyvateľov (5,5 milióna) je Dánsko približne porovnateľné so Slovenskom. Väčšina Dánov však býva v piatich veľkých mestách krajiny a tí ostatní sa, vzhľadom na rovinatý povrch, majú kde „rozkladať". Málokde vidno väčšie obce, oveľa častejšie sú zoskupenia niekoľkých domov, pri nich pár pasúcich sa koní a kráv a šíre polia. Pozoruhodné pre nás bolo, že pri každej skupine domov alebo usadlostí viala na stožiari dánska vlajka, symbol vlastenectva. Najbežnejším zdrojom energie v Dánsku je zrejme vietor, pretože v blízkosti usadlostí sa vždy potichu otáčali veterné akumulátory.

Aarhus

mesto v srdci Jutska a druhé najväčšie dánske mesto bolo dejiskom konferencie AEOM. Aj keď najstaršie dejiny mesta sú spojené s obdobím Vikingov pred 1000 rokmi, väčší rozvoj nastal až v druhej polovici 19. a v 20. storočí. Vzhľadom na množstvo vzdelávacích inštitúcií je dnes Aarhus považované za univerzitné, teda „mladé" mesto. Univerzita tu bola založená v roku 1928 ako prvá dánska univerzita mimo hlavného mesta. S fakultami takmer vo všetkých akademických odvetviach má dnes 8500 zamestnancov a 35 000 poslucháčov. Mesto je tiež sídlom rôznych kultúrnych inštitúcií – je tu niekoľko divadiel, koncertná sála, symfonický orchester, Dánska národná opera a viacero múzeí.

Zaujímavé pre nás bolo, že sme v 300-tisícovom meste nezažili dopravné zápchy a v podstate tu neboli väčšie parkoviská. Dánsko je totiž krajina na bicykloch. Podľa odhadu je v krajine s piatimi miliónmi obyvateľov približne 25 miliónov bicyklov. Ani pri väčších obchodných domoch sme nenašli autoparkoviská, lemovali ich však stovky dvojkolesových dopravných prostriedkov s nákupnými košíkmi. Záhadou pre nás ostalo iba to, ako si ich majitelia rozoznávajú.

Konferencia

Konferencie AEOM sa zúčastnilo 93 zástupcov 53 múzeí v prírode zo 17 európskych štátov, okrem toho prizvaní hostia z USA, Kanady, Austrálie, Japonska a Gruzínska. Rokovacím jazykom bola angličtina a nemčina. Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo v mestskej radnici v Aarhus, kde účastníkov konferencie privítali primátor mesta a prezident asociácie Thomas Bloch Ravn. Hostiteľom konferencie bolo múzeum Den Gamle By, rokovanie prebiehalo v priestoroch jeho historického divadla z Helsingor. V priebehu konferencie odznelo 20 teoretických i praktických príspevkov, ktoré sa zaoberali na jednej strane potrebou autentických, teda pravých – pôvodných predmetov v múzeách v prírode, na druhej strane spôsobom, akými sa múzeá v prírode stávajú dôležitými pre dnešnú verejnosť. Prednáškové bloky boli sprevádzané živou a podnetnou diskusiou.

Múzeá

Súčasťou konferencie boli návštevy rôznych múzeí. Prvé bolo hostiteľské múzeum Den Gamle By v Aarhus,. Názov múzea v preklade znamená „Staré mesto" a je to prvé múzeum na svete, orientované na mestskú históriu a kultúru. Na ploche 4 ha (uprostred mestskej zástavby) je sústredených 75 objektov. Krivolaké uličky, zariadené domy, dielne, obchodíky, mlyny, pálenica a ďalšie objekty a ich „živí obyvatelia" v dobových kostýmoch, umožňujú návštevníkom oboznámiť sa so životom dánskeho trhového mesta v minulosti a zakúsiť jeho atmosféru. Den Gamle By však nezostáva iba pri tom. V súčasnosti je vo výstavbe ďalšia časť múzea – „Moderné mesto", ktoré bude prezentovať každodenný život v 20. storočí, pričom jedna časť bude zameraná na dvadsiate roky, druhá na roky sedemdesiate.

Fregatten Jylland (Jutská fregata - dnes najdlhšia drevená loď na svete) - veľké námorné múzeum v prírode, bola ďalším navštíveným miestom. Okrem expozície dejín dánskych námorných bitiek sú na lodi prístroje, bojová technika, pracovné priestory i zázemie a osobné predmety dôstojníkov a posádky lode. Lodný personál pre nás predviedol nabíjanie a výstrel z dela. A veru, daktorým pri tom až podlomilo nohy. V lodenici, ktorá je súčasťou múzea, sa reštaurujú a ošetrujú staré lode, ale aj stavajú nové.

V múzeu Lindholm Hoje na severe Jutska sme videli rozľahlé pohrebisko so stovkami kamenných kruhov a jednotlivo zasadených kameňov z doby železnej a doby vikingskej. Klasická expozícia v múzejnej budove neďaleko pohrebiska prezentovala vzhľad pôvodného sídliska, oblečenie obyvateľov, spôsob obrábania pôdy, chov domácich zvierat a predmety patriace k ich každodennému životu.

V mestečku Hanstholm na severovýchodnom pobreží sme videli najväčšie obranné zariadenie na severe Európy, vybudované počas druhej svetovej vojny ako súčasť nemeckého atlantického múru. Delostrelecká jednotka, ktorá tu sídlila, mala (spolu s delostreleckou batériou v nórskom Skageraku) kontrolovať 120 km široký kanál medzi Dánskom a Nórskom. Múzejný komplex pozostáva z 19 veľkých bunkrov. V najväčšom z nich je umiestnené delo s 19 metrovou hlavňou a hmotnosťou 110 ton, ktoré malo dostrel až 55 km. Strieľalo sa z neho delostreleckými granátmi s hmotnosťou 800 kg. V bunkri sú muničné sklady, delostrelecká technika, vzduchotechnika a kúrenie, umožňujúce život v podzemí i miestnosti mužstva s pôvodným zariadením, predstavujúce spôsob života vojakov, ktorých tu bolo počas vojny okolo 80.

Jedným z najkrajších navštívených múzeí bolo múzeum v Hjerl Hedes. V múzeu je 50 objektov, viacero funkčných zariadení – vodný a veterný mlyn, mliekáreň, pekáreň, parná píla a i. Dobrovoľníci v dobových kostýmoch tu obsluhujú niektoré zariadenia, predvádzajú výrobu predmetov, alebo sa voľne pohybujú po domoch a venujú sa domácim činnostiam. Niektorí podávajú informácie o objekte alebo technológiách. Možno sa tu previezť železničkou, ktorou sa z okolia dovážala rašelina spracúvaná na palivo.

Návštevy múzeí nás pochopiteľne viedli k porovnávaniu. Po odbornej stránke sú naše slovenské múzeá v prírode na vysokej úrovni, no údržba objektov a areálov dánskych múzeí je zreteľne vyššia. Múzeá majú väčšinou priestranné vstupné haly, v ktorých sú sústredené služby pre návštevníkov – predaj vstupeniek, toalety, reštauračné služby, múzejné predajne, niekedy aj prednáškové priestory. Všade sme sa stretli s ponukou kvalitných informačných materiálov (od letákov s mapkou a základnou informáciou po podrobných sprievodcov) vo viacerých jazykoch. Oživovacie programy dánskych múzeí často stoja na dobrovoľníkoch, ktorí spolupracujú na múzejných podujatiach vo svojom voľnom čase (v jednom z múzeí ich bolo počas našej návštevy 80).

Večera s kráľovnou

Význam Asociácie európskych múzeí v prírode osobitným spôsobom vyzdvihla dánska kráľovná Margrethe II., ktorá prijala pozvanie na záverečnú slávnostnú večeru. Dánska kráľovská dynastia je viac ako 1000 rokov stará a patrí k najstarším na svete. Dáni samotní si svoju panovníčku chovajú vo veľkej úcte. K večeri s kráľovnou patril aj osobitný protokol, ktorý zahŕňal okrem iného pravidlo, že každý, kto je na večeru pozvaný, už musí byť v miestnosti, keď kráľovná prichádza a nik nesmie opustiť spoločnosť skôr ako ona. Táto vzdelaná a rozhľadená panovníčka strávila večer v živom rozhovore s členmi predsedníctva AEOM a my zas môžeme s úsmevom povedať: „večerali sme s kráľovnou".

Ulička starého mesta.

Pozvánka na Slovensko

Pre slovenskú reprezentáciu bolo vyvrcholením konferencie valné zhromaždenie AEOM, kde sme v mene organizátorov prednášali pozvanie na 25. konferenciu, ktorá sa bude konať v auguste 2011 na Slovensku a v Čechách. Prezentácia mala dobrú odozvu a viacerí zahraniční kolegovia nás uistili, že sa o dva roky u nás stretneme. Na jar budúceho roku príde na Slovensko predsedníctvo asociácie na pracovnú návštevu, pri ktorej sa dohodne definitívny program konferencie. Skutočnosť, že odborné stretnutie zástupcov európskych múzeí v prírode sa uskutoční práve u nás, je veľkou výzvou i zodpovednosťou. Bude treba vynaložiť všetky sily na to, aby nielen odborná náplň konferencie, ale aj samotná návšteva Slovenska, boli pre účastníkov obohatením.

Marianna Janoštínová

V triede MOTÝLIKOV

Celý týždeň, od 9. do 13. novembra 2009, sa v materskej škole v triede MOTÝLIKOV (5 - 6 ročné deti), niesol v duchu pracovných profesii. Deti si rozprávali o práci dospelých, ktorú môžu denne pozorovať, rozprávali o profesiách svojich rodičov a známych. Oboznámili sa tiež s profesiami, ktoré boli pre ne úplne neznáme. Mali možnosť sledovať prácu kaderníčky a tešiť sa z pekného účesu. Tiež mohli pozorovať vytváranie marcipánových ozdôb na torty a samostatne sa pokúšali takéto ozdoby vyrábať.

Výnimočná bola streda. Deti si vyskúšali prácu pekára a všetci, aj keď len malým pričinením, sa podieľali na pečení domáceho chleba. Jeho vôňa sa rozliehala po celej škôlke až do popoludňajších hodín. Poobede zas prichádzali do našej triedy ockovia a starkí, aby spolu so svojimi deťmi vytvorili búdku alebo kŕmidlo pre vtáčiky. Hoci bol ešte čas odpočinku, v našej triede nastal veľký ruch. Z každej strany bolo počuť pílenie a búchanie. Radosť a nadšenie detí sa nedá ani opísať. Každé dieťa, aj keď tam práve jeho ocko nebol, si vyskúšalo pribiť klinček alebo inak pomáhať pri práci. Po dvoch hodinách sme mali v triede 15 príbytkov pre vtáčiky, ktoré spolu s deťmi rozmiestnime po okolí materskej školy.

Takéto „netradičné dni" (ako sme si ich pomenovali) sú medzi deťmi veľmi obľúbené. Tešia sa, keď niekto z ich rodiny príde medzi nás a podelí sa s deťmi o svoje poznatky, záujmy a záľuby. Aj preto všetkým, ktorí sa na našich aktivitách zúčastnili, ďakujeme a už teraz sa tešíme na ďalšie netradičné dni v triede MOTÝLIKOV.

Text a foto: Zlatica Tunáková

Mikuláš, čo v tom koši pre nás máš?

Aj tento rok nás v našej materskej škole poctil svojou návštevou ujo Mikuláš. Deti ho už nedočkavo čakali a veru trochu aj trpli, či s ním nepríde ten obávaný čert. Samozrejme neprišiel, lebo v našej materskej škole sú deti dobré a poslušné, takže by nemal koho do toho čertovského vreca zobrať.

V jedálni na uja Mikuláša čakalo kreslo pri vianočnom stromčeku. Po privítaní zástupkyňou pre MŠ Helenou Harmatovou sa ujo Mikuláš pohodlne usadil, pretože bol už aj unavený. Veď prejsť takú dlhú cestu a bez svojich sani? No veru tento rok musel k nám prísť ujo Mikuláš pešo, lebo ani u nás nie sú ešte cesty zaviate snehom. Deti sa naňho s obdivom a rozjasnenými očkami pozerali a všetkým padali pohľady na jeho kôš plný prekvapení. Skoro aj zabudli na pekný a pestrý program, ktorý si pre neho pripravili. Recitovali básničky, spievali pesničky v sprievode harmoniky pani učiteľky z triedy „Včielok". Mnohé by sa určite nestratili ani v televíznej Minitalent šou. V triede „Slniečok" sa objavila sem tam aj slzička zo strachu, no každá rýchlo vyschla pri rozdávaní mikulášskych balíčkov. Tí nebojácni sa mohli s ujom Mikulášom aj odfotografovať.

Nakoniec sa všetci pohostili výbornými medovníkmi, ktoré s pomocou pani učiteliek napiekli naši predškoláci z triedy „Motýlikov". Určite chutili aj ujovi Mikulášovi, lebo sľúbil, že o rok príde zas. Zakýval všetkým svojou veľkou palicou, poďakoval sa a šiel navštíviť ďalšie poslušné a dobré deti.

Dana Motyčáková

Farebný karneval

Koniec liturgického roka sa zuberské deti a mládež rozhodli osláviť Farebným karnevalom. 16. novembra bol karneval slávnostne otvorený detskou svätou omšou. Po nej sa každý ponáhľal domov pripraviť sa, aby vyzeral tip-top. Kostýmy boli všetky krásne, spomeňme napríklad princezné, pôvodných obyvateľov obce, policajtov, anjelov, hmyz, spidermanov, pirátov alebo kovbojov. Organizátori boli milo prekvapení vysokou účasťou; bicykle boli zaparkované okolo celého Obecného úradu. Pri vstupe dostala každá maska štýlové medovníky, ktoré si deti za pomoci svojich vedúcich pripravovali deň vopred. Niektorí pozvaní prišli trochu neskôr a mali problém nájsť si voľný stôl na dobrom mieste. Svojou účasťou a pomocou túto akciu podporili aj sestričky a pán farár, ktorým chceme aj touto cestou poďakovať.

Ako sa na prestížnu akciu tohto druhu patrí, večer bol popretkávaný programom na vysokej úrovni. Prítomní mali jedinečnú možnosť vidieť dramatický počin O troch prasiatkach a interview s občiankou so sluchovým obmedzením. Realizačný tím sleduje trendy zo západu i z východu, a preto sa rozhodol začleniť do kultúrnej vložky aj účastníkov. Tí mali možnosť osobne si zahrať v rozprávke sestry Márie Len raz čapil a zatancovať si na ukazovačkách sestry Beaty, ktoré sprevádzali na gitarách talentované deti z našej základnej školy. Objavila sa aj tanečná choreografia a množstvo ďalších zaujímavostí, medziným aj súťaž o upratovanie sály.

Členovia eRka dúfajú, že sa všetkým zúčastneným páčilo a na záver by sa chceli srdečne poďakovať sponzorom tejto akcie, rodičom, ktorí svoje ratolesti vyparádili a prišli ich aj osobne podporiť a najmä všetkým mladým, ktorí sa na tejto akcii podieľali.

Už teraz sa tešíme na ďalšie stretnutie.

Animátori eRka. *Foto: Ján Mikulovský*

Tangramový turnaj

Tangram je logická hra, ktorá pochádza z Číny. Skladá sa zo siedmych základných častí, z ktorých sa dajú poskladať rôzne tvary. V našej škole tento školský rok po prvýkrát usporiadali súťaž v skladaní tangramu na počítači pre žiakov 4. – 7. ročníka. Z každej triedy učitelia vybrali do súťaže dvoch žiakov, ktorí boli v triednych kolách najúspešnejší. Žiaci na stránke www.fwend.com/tangram.htm skladali obrázky z tangramu v časovom intervale 30 minút. Najviac obrázkov sa podarilo poskladať v kategórii 4. – 5. ročník Soni Hudecovej zo 4. A (53 obrázkov) a v kategórii 6. – 7. ročník Radovanovi Kovalčíkovi zo 6. A (38 obrázkov).

Spomienky na kňaza Edmunda Petra Bárdoša

Od 19. júna 2009 do 11. júna 2010 je v Cirkvi Rok kňazov. Vyhlásil ho Svätý Otec Benedikt XVI. pri príležitosti 150. výročia úmrtia kňaza sv. Jána Márie Vianneya, ktorý zomrel 4. augusta 1859. V tomto roku sme si v Zuberci a Habovke pripomenuli 10. výročie od smrti nášho dlhoročného duchovného otca Edmunda Petra Bárdoša. Tento Kristov kňaz odovzdal svoju dušu Bohu 8. septembra 1989. Jeho múdre otcovské pôsobenie zanechalo v jeho veriacich mnohé spomienky.

Sestričky Sv. kríža, ktoré u nás pôsobia, z príležitosti Roka kňazov a 10. výročia úmrtia dlhoročného správcu Habovskej farnosti, pripravili pre žiakov našej školy projekt s názvom Spomienky na kňaza Edmunda Petra Bárdoša. Deti doma požiadali svojich rodičov, starých rodičov alebo ďalších príbuzných, aby spísali svoje spomienky a odovzdali ich našim sestričkám. Do projektu sa ešte stále môžu zapojiť aj všetci ostatní farníci. Výber z príspevkov, ktoré deti priniesli do školy, sestričky zverejňujú na internetovej stránke rádu sestier Sv. kríža. Nie všetci, najmä starší, si môžu tieto príspevky prečítať, nuž sme sa ich rozhodli uverejniť aj v Zuberských novinách.

Peter Klimek,
otec Erika Klimeka zo 7. A

Duchovný otec Edmund Peter Bárdoš ma vychovával od malička. Už ako malý chlapec som veľmi často chodieval do kostola a na faru, pretože môj starý otec bol zvonárom, ktorý chodieval pomáhať aj na farskú gazdovku. Pán farár mal veľkú čiernu dogu, ktorá sa volala Brutus a ja som bol s ňou kamarát. Neskôr ako miništrant aj s ostatnými chlapcami sme mali dvakrát do roka stretnutie na fare, ktoré organizoval pán farár. Tam nám vždy vyplatil za miništrovanie. Vtedy to bola l koruna za každú odminištrovanú sv. omšu. Ale na čo sme sa aj tak vždy najviac tešili, to bolo pohostenie, ktoré pripravili gazdinky. Také dobré šišky veru nevedel upiecť hocikto a k tomu chutný čaj. Na hodiny náboženstva sme sa veľmi tešili, no hlavne za pekného počasia, pretože vtedy nás pán farár zobral do prírody a tam nás učil tajom kresťanskej viery. V lone prírody sme sa cítili ako učeníci Ježiša Krista. Pán farár bol človekom veľkého srdca, milý, usmievavý, láskavý, no vedel byť aj prísny hlavne na tých, čo zneužívali jeho dobrotu. Pri príprave na prvé sv. prijímanie či birmovku nás vedel poriadne vystrašiť tým, že skúšky budú prísne. No a keď prišlo ku krájaniu chleba, bol to najústretovejší človek na svete. Dal nám otázku, my sme začali odpovedať a pán farár už odpoveď dokončil – zvyčajne sám. Vedel nám krásne pomocou obrázkov, ktoré sme si kreslili do náboženstva, vysvetliť veľmi logicky všetky veci, ktoré si pamätáme dodnes.

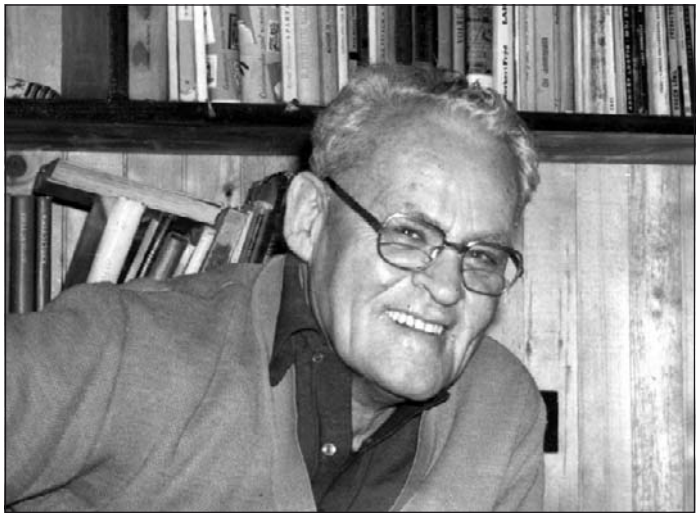
Roky plynuli a zo mňa sa stal dospelý človek. Na sv. omšu som chodil veľmi rád a to hlavne pre kázne. Kázať tak od srdca a hlavne do srdca nevedel nikto široko-ďaleko. Aj návštevy, ktoré k nám zavítali, ho nevedeli vynachváliť, aký mal dar reči od Boha. Nikto neodišiel z omše, aby si z nej neodniesol niečo v srdci domov.

Samozrejme, keď som sa rozhodol uzavrieť sviatosť manželstva, moje kroky viedli za pánom farárom Bárdošom. Jeho predmanželské náuky boli úžasné. Stačilo pár jeho slov, ako napr. že čistotu si treba zachovať až do uzavretia manželstva, pretože ak sa smotánka vylíže už pred manželstvom, potom nám zostane už len kyslé mlieko. Takéto poučné príklady používal veľmi rád, aby mladých ľudí viedol k duševnej i telesnej čistote. Vlastne po celý jeho nie ľahký život sa snažil viesť všetkých ľudí cestou, ktorá vedie do nebeského kráľovstva.

Iveta Varečková, rod. Šišková,
matka Jozefa Varečku z 5. A

Moje spomienky na neho sú veľmi pekné a dobré. Bol to človek s veľkým „Č“. Mal rád ľudí a hlavne deti. Vedel upútať deti svojimi zážitkami zo života, ale aj peknými príbehmi a rozprávkami. Na náboženstve s ním bolo dobre. Ako druháčikov nás pripravoval na prvé sv. prijímanie. Do školy na náboženstvo nám nosil hostie, aby nás naučil, ako ich treba prijať, ako ísť pekne v rade a tak podobne. My, ako deti, sme sa na to veľmi tešili. Cítili sme sa ako veľkí dospeláci. V máji pred sv. prijímaním sme ako druháci chodili každý deň do kostola aj s deťmi z Habovky. Jeden deň do Zuberca, druhý deň do Habovky. Na sv. omši sme namiesto kázne išli všetci druháci dopredu pod oltár a tam sme s pánom farárom mali malú prípravu. On sa nás pýtal, čo sme sa naučili v škole na náboženstve a všeličo iné. Niekedy sme vedeli odpovedať, inokedy sme tak tárali, že sa smiali aj ľudia v kostole a aj pán farár. No nikdy na nás preto nekričal, len nás napomenul. Na náboženstve nám zase rozprával krásne príbehy z čias Pána Ježiša. Pri jeho počúvaní to dieťa prežívalo tak, ako keby žilo v tej dobe. Deti majú fantázie dosť a preto sme si to všetko vedeli podľa jeho rozprávania aj predstaviť.

Do zošitov sme si maľovali obrázky. Vždy sme sa tešili na náboženstvo, lebo sme vedeli, že kto dobre počúva, bude aj dobre odmenený. Keď sme si zapamätali, čo sme sa učili alebo o čom sme sa rozprávali, dostali sme pekný obrázok do modlitebnej knižky. Každá spomienka na neho je pekná a je ich u každého z nás dosť.

Edmund Peter Bárdoš

Antónia Šuriňáková,
rod. Chovančáková,
starká Natálie Šuriňákovej z 5. A

Na vdp. farára E. P. Bárdoša mám pekné spomienky. Z detstva si pamätám ako nás pripravoval na prvé sv. prijímanie. Boli sme len druháčikovia, ale veľmi sme ho mali radi. Ešte do starej zuberskej školy prichádzal z Habovky niekedy na motorke, inokedy pešo a my sme ho chodili čakať na začiatok dediny. Hodiny náboženstva boli veľmi zaujímavé, všetko nám vysvetľoval takým jednoduchým spôsobom, aby sme to pochopili. Pred Vianocami nám čítal rozprávky z náboženskou tematikou, ku koncu školského roku sme chodili do prírody, do Lánu – tam sme si posadali do trávy a rozprávali sme sa o Pánu Ježišovi.

Ja, ako tretiačka, si na neho spomínam. Bolo pred Veľkonočnými sviatkami a mali sme sv. spoveď v triede namiesto hodiny náboženstva. Počas sv. spovede pán farár povedal, že kým nás bude spovedať, aby sme sa modlili sv. ruženec, no nikto nemal odvahu a pán farár mi vtedy povedal: „Tonka, ja viem, že ty to dokážeš.“ A tak som sa skutočne sama predmodlievala celý bolestný ruženec. Ďakujem mu, že mi dodal odvahu a veril mi.

Veľmi rád spovedal. Predtým, ako začal spovedať, všetkých spoločne pripravil. Tento veľký človek a kňaz ma pripravoval na prijatie sv. birmovania, na sviatosť manželstva a krstil i našich troch synov. Vďaka vám, pán farár, za váš príkladný život i za všetko, čo ste pre svojich farníkov tu robili a zanechali pre ďalšie generácie. Na tie roky, čo ste boli medzi nami, vždy budeme s úctou spomínať i na vás ako na nášho dobrého starého pána farára.

Margita Bažíková,
starká Lucii Ballekovej z 8. B. ZŠ

Mali sme ho veľmi radi, bol trochu prísnejší, ale spravodlivý. Pamätám si, že sme boli pred prvým piatkom na svätej spovedi. To sa vtedy chodilo do Habovky. Chlapci a niektoré z nás dievčat sme sa správali tak, ako sa v kostole nepatrí. Pán farár nás pozoroval cez spovednicu – cez okienko. Vyšiel zo spovednice, všetkých nás poslal preč a povedal, aby sme prišli, keď sa upokojíme. Bol z toho veľmi smutný a nahnevaný. Na druhý deň sme sa už museli správať inakšie a všetci sme sa vyspovedali.

Často sme na hodine náboženstva chodili von do školskej záhrady alebo aj na Lán a čítal nám tam knižku Rozprávky pod vianočným stromčekom, kde boli rozprávky od stvorenia sveta, až po smrť Pána Ježiša. Tieto rozprávky nás veľmi zaujímali a vždy sme sa na ne tešili. Ešte teraz po desiatich rokoch si na neho spomíname s úctou a s láskou ako na nášho starého pána farára.

Ľubomír Janoštín,
ujo Pavly Šrobovej z 8. B

Na vdp. E. P. Bárdoša aj po rokoch často v dobrom spomíname. Mal rád deti, na náboženstve učil detské Desatoro a potom čítaval rozprávky. Hrával karty (aj to bola forma jeho evanjelizácie), chodil na ryby a miništrantov i finančne motivoval (odmeňoval ich za miništrantskú službu). Miništranti v kostole pri sv. omši vtedy častejšie čítali, ba dá sa povedať, že väčšinou len oni.

Oľga Mikušťáková,
teta Kataríny Matlákovej z 2. A

Ja si pána farára pamätám ako veľmi dobrého a úprimného človeka. Učil ma 4 roky náboženstvo. Keď sa blížili Vianoce, doniesol si ústnu harmoničku a hral na nej vianočné koledy. My sme spievali a tešili sa naVianoce.

Pavol Palčo,
starký Adriana Kenderu z 2. A

Pán farár mal veľkého čierneho psa, ktorý sa volal Brutus. Vozieval sa s ním na zadnom sedadle. Naša najstaršia dcéra Janka s ostatnými deťmi v Habovke mali najväčšiu radosť, keď pán farár s Brutusom “zápasili” v záhrade. Raz vyhral Brutus, inokedy pán farár. Tieto zápasy robil pán farár s Brutusom veľmi často pre potešenie prizerajúcich sa detí zo školského ihriska.

Manželia Jurčiovci,
rodičia Borisa Jurčiho zo 7. A

Bol to veľký človek, v koncentračnom tábore prežil veľa útrap. Z jeho rozprávania vieme, že si tam tajne kreslili ryby tí, čo sa hlásili ku kresťanstvu. Na náboženskej výchove čítal aj romány na pokračovanie, napríklad o Don Boscovi. Dievčatám, ktoré sa išli vydávať, prízvukoval, aby sa aj po vydaji pekne oblekali, aby nechodili po dome vo vyťahaných teplákoch. Mal rád hory, hrával volejbal, rád hral mariáš a veľmi mal rád psov, doma choval veľkú dogu Brutusa. Spomíname si na zeleného SAABA (auto), na ktorom jazdil. Neodmysliteľne k nemu patrila aj gazdinka, ktorá mu dlhé roky verne slúžila. V časoch komunistického režimu si toho dosť prežil, vždy však zostal verný svojmu zmýšľaniu, tajne sobášil a krstil.

(Pokračovanie na 12. strane)

Spomienky na kňaza Edmunda Petra Bárdoša

(Dokončenie z 11. strany)

Edo Bistár, starý otec Veroniky Urbanovej z 5. A

Ja si na vdp. Bárdoša spomínam ako na skvelého kazateľa, pokorného a pracovitého kňaza. Je priam pozoruhodné, že pri viac ako 40-ročnom pôsobení v našich dedinách, boli jeho kázne vždy pútavé a vedeli zaujať. Už ako študent a potom i neskôr som sa vždy tešil na jeho nedeľné príhovory.

Takéto zážitky nemali len jeho farníci, ale aj cudzí ľudia, ktorí k nám prichádzali. Spomínam si, ako sa o jeho

Otec biskup František Tondra blahoželá k 80. narodením E. P. Bárdošovi.

Foto: História farnosti Habovka

kázňach vyjadril známy slovenský režisér Štefan Uher, že jeho príhovory sú nadčasové a podávané spôsobom, že im porozumie dieťa i dospelý, jednoduchý i vzdelaný človek. Toto jeho umenie spočívalo predovšetkým v tom, že rozjímal nad Božím slovom a na každý príhovor sa zodpovedne pripravoval. (Na nedeľu začínal s prípravou už v piatok, na sviatky už niekoľko dní vopred.) A čo bolo krásne, ako dokázal spojiť do jednej myšlienky všetky čítania a tak povzbudiť vo viere, láske, ale aj napomenúť svojich veriacich.

Ako každý, mal chyby aj on. Čo však bolo príkladné, že si ich dokázal uznať a vyznať. Keď niekedy „vyobracal" miništrantov pri bohoslužbe, v sakristii ich potom pochválil, povzbudil a s úsmevom sa rozchádzali. Cítili, že ich má rád a aj preto radi chodili miništrovať. Pamätám si, ako sme ho čakávali pred náboženstvom, či pred sv. omšou a predbiehali sa kto mu ponesie tašku. (Či vidieť dnes niečo podobné?)

Pri jednom sobáši bol dosť nervózny. Keď som mu povedal, že pre novomanželov to nemuselo byť príjemné, prijal s pokorou túto pripomienku a pri najbližšej príležitosti sa im ospravedlnil.

Čo však vo mne zanechalo hlboký zážitok azda na celý život, bola situácia, keď istú nedeľu veľmi rázne a dôrazne napomínal mladých za nevhodné správanie. Počas nasledujúceho týždňa som sa s ním častejšie stretol a on sa vyznal, ako ho ten jeho prejav z nedele mrzí a že sa musí ospravedlniť. Hovoril som mu, že to nie je potrebné, veď treba byť niekedy aj rázny. V nedeľu pri sv. omši sa pred celý kostolom - farnosťou ospravedlnil slovami: „Pre milosrdenstvo Božie vás prosím, aby ste mi odpustili, že som sa k vám minulú nedeľu takým nevhodným spôsobom vyjadril." (Čo k tomu dodať?)

Počas svojho dlhého pôsobenia u nás mal starosť predovšetkým o živé chrámy, o svoj ľud mu zverený. Spravovať dve dediny, slúžiť sv. omše, spovedanie, krsty, sobáše, pohreby, náboženstvo na dvoch školách. To na jedného človeka - kňaza bolo naozaj dosť. (Dnes sú na to dvaja kňazi a aj sestričky pomáhajú. Nepamätám si, že by bol niekedy na dovolenke!) No s veľkou pozornosťou sa venoval aj chrámom rukou budovaným. Prestavby, opravy, prekrytie, organy, zvony. Už bol na dôchodku, keď sa stal iniciátorom výmeny zvonov na zuberskom kostole, čím sa naplnila azda jedna z jeho posledných túžob urobiť ešte niečo pre svojich veriacich. A aj preto je na najväčšom zvone okrem iného napísané: Z INICIATÍVY VDP. E. P. BÁRDOŠA DAROVALI VERIACI ZO ZUBERCA. Všetky nápisy, ktoré sú na zvonoch nášho kostola, navrhol v júli 1995 on. A k návrhom, akoby odkaz pre nás i ďalšie generácie, napísal:

„Zvuk kostolných zvonov nie je len ďaleko počuteľný súzvuk lahodných tónov. Pre zuberských veriacich je i symbolom našej viery, našej modlitby i povzbudením ku nej. Je povzbudením k viere a modlitbe k Trojjedinému Bohu, k Bohu – Otcovi nás všetkých, k Ježišovi Kristovi – nášmu Spasiteľovi a k Duchu Svätému - našej duchovnej sily, pokoja svedomia i našej radosti z večnej spásy. Duchovní otcovia farnosti iste často budú svojim veriacim pripomínať reč zvonov nášho kostola."

Nech je tomu vždy tak.

Klementína Jurinová, stará mama Eriky Jurinovej, 2. B

Mám nezabudnuteľné spomienky na jeho veľkú lásku k môjmu otcovi. Môj otec bol synom chudobných rodičov, tak aby niečo nadobudol, išiel za prácou do Ameriky. Ako mladý tam robil ťažkú prácu v bani. Po mnohých rokoch sa vrátil domov, ale už s podlomeným zdravím. Začal chodiť k lekárovi na pichanie injekcií a tam sa zoznámil s pánom farárom. Pán farár vycítil v reči, že otec zabudol na kostol. Začal ho doma navštevovať. Veľmi mu pomohol i tým, že otec už nemusel chodiť na zdravotné stredisko, ale pán farár vozil k nemu sestričku, ktorá mu pichala injekcie doma. Neskôr prestala chodiť, ale pán farár neprestal. On mal veľkú túžbu otca pripraviť na prijatie sviatosti. Aj sa mu to podarilo. Ja som vtedy robila v Tesle, tak som si musela vždy vypýtať 2 hod. voľno. Potom už pán farár videl, že mi to nevyhovuje, nuž mi povedal, aby som si už nepýtala voľno, len aby som všetky veci pripravila na stôl. Otcovi dodal takej chuti do života, že keď sa pozviechal, nebol by vynechal ani jednu svätú omšu. Ja sa mu neodvďačím ani do mojej smrti, len si pri modlitbe na neho spomeniem.

Vypísané z matriky roku 2009

Narodili sa

1. 1. Dávid Šveláň
21. 1. Ondrej Žuffa
17. 3. Vanesa Šveláňová
9. 5. Paula Littvová
16. 5. Kamila Letošťáková
16. 5. Tomáš a Lukáš Sojčákovci
4. 8. Adam Vidiečan
22. 8. Miloš Pariža
24. 8. Daniela Ferancová
30. 9. Dávid Blažek
7. 10. Michal Šimičák
27.10. Karolína Bebejová
25.11. Hugo Šuriňák

Manželstvo uzavreli

21. 3. Vladimír Tunák a Jana Jurinová
18. 5. Matúš Bistar a Hana Seminová
23. 5. Peter Zverbík a Monika Urbanová
23. 5. Mgr. Štefan Zbýň a Mgr. Martina Šuriňáková
23. 5. Peter Merašický a Miroslava Kurcinová
6. 6. Marek Šiška a Lenka Šveláňová
6. 6. André Jorge Deffense a Mgr. Mária Maťkuliaková
18. 6. Henrich Hruboš a Viera Hladišová
4. 7. Jozef Šišila a Katarína Gondová
8. 8. Radovan Pachula a Daniela Fandáková
29. 8. Pavol Zábojník a Martina Kurátorová
12. 9. Ing. Pavol Jurčo a Martina Urbanová
26. 9. Peter Valek a Lucia Kojšová
3. 10. Ján Vidiečan a Ing. Mária Kupčuľáková
17.10. Ján Medvecký a Katarína Jurinová

Odprevadili sme na poslednej ceste

28. 1. Florentínu Borsíkovú (1938)
6. 2. Justínu Škvarku (1938)
8. 2. Annu Borsíkovú (1920)
19. 2. Annu Mačniakovú (1910)
17. 3. Margitu Šimičákovú (1920)
29. 3. Máriu Lukešovú (1924)
31. 5. Anastáziu Šrobovú (1926)
14. 6. Mariána Jadrňáka (1969)
14. 6. Jána Gejdoša (1937)
23. 11. Otíliu Urbanovú (1937)

Životné jubileá si pripomenuli

70 rokov
30. 3. Ján Žuffa
2. 4. Anna Matištíková
20. 5. Štefan Knaperek
31. 5. Alojz Gejdoš
19. 8. Agneša Šuriňáková
13. 9. Mária Bebejová
6. 10. Albína Kovalčíková
20. 11. Magdaléna Šišková
30. 11. Terézia Matysová
16. 12. Mária Pavčová

75 rokov
14. 5. Anna Motyčáková
21. 5. Margita Hudecová
1.11. Klementína Hudecová
8.12. Viktória Fideková

80 rokov
22. 1. Cecília Škerdová
24. 1. Ignác Kuchtiak
4. 3. Margita Šróbová
24. 5. Roman Harmata

85 rokov
4. 3. Ondrej Hudec
5. 8. Margita Majerčáková

90 rokov
24. 9. Klementína Šrobová

95 rokov
1. 6. Anna Šrobová

55. výročie sobáša
24. 2. Marta a Roman Harmatovci

60. výročie sobáša
12. 5. Tomáš a Cecília Škerdovci
4. 7. Ondrej a Klementína Šiškovci

Spomienka na najväčšiu pátraciu akciu

Rok 1995, osemnásty marec. Ako blesk médiami v Čechách i na Slovensku preletí správa, že bývalý minister Českej republiky a jeho dcéra sú nezvestní. V Západných Tatrách sa zrazu rozpúta nerovný súboj prírodných živlov a záchrancov. Nikto nevie, kde sa nezvestní nachádzajú. Hľadanie na ploche 560 km2 je možné prirovnať k hľadaniu ihly v kope sena. Všetkým je jasné, že nastal súboj medzi životom a smrťou uviaznutých horolezcov v stále silnejúcej snehovej víchrici, za veľmi zlej viditeľnosti a v mimoriadne vysokej snehovej vrstve čerstvo napadaného snehu. Pátranie sa rovná nástupu v ústrety smrti. Lavíny padajú hukotom do dolín. Zmetú aj štyroch rakúskych horolezcov. Slovenské záchranné družstvo sa tejto dráme prizerá. Bleskove zasahuje. Vyhrabaní Rakúšania neveria vlastným očiam. Sú zachránení. Hlavný cieľ pátrania je však bez úspechu. Na pomoc prichádzajú záchranné družstvá z celého Slovenska, asistuje poľská záchranná služba TOPR, do pátracích akcií nastupujú osobní priatelia nezvestných horolezcov z Česka a Slovenska. Úsilie nie je korunované úspechom. V tejto zložitej situácii záhadu vyrieši pán Pindiak, psychotronik zo Štefanova. Lokalizuje miesto nešťastia. Záchranné práce sa okamžite koncentrujú do doliny Parichvost. Padla tu obrovská lavína. Desiatky tisíc metrov kubických pochovali horolezcov unikajúcich zo snehovej pasce do bezpečia. Po týždni pátrania lavínové psy označujú miesto zasypania pána Josefa Vavrouška. Dcéru Petru vyhrabú zo snehu po mesiaci. Celé obdobie hľadania sa vyznačovalo napätím. Bol totiž vyhlásený štvrtý stupeň lavínového nebezpečenstva, do údolia neustále padali lavíny.

Kytičky kosodreviny zdobia zmrznuté telá na rozlúčku s Roháčmi. Stisky rúk, priateľské objatia záchrancov. Končí sa smutná epizóda jarného dotyku s prírodou. Bola to tvrdá skúška psychických a fyzických síl záchrancov a rovnako náročná medzinárodná skúška organizovania záchrannej akcie vtedajšieho náčelníka HS Západné Tatry Jána Jurinu, rodáka zo Zuberca.

Hlavný cieľ – rozvoj oblasti Západné Tatry

Po legende, skvelom športovcovi, dobrákovi, organizátorovi telovýchovy v Zuberci Júliusovi Šiškovi, nastupuje v roku 1987 do funkcie náčelníka oblasti mladý záchranár zo Zuberca. Už prvé dotyky s členskou základňou boli orientované na rýchle a pohotové záchranné akcie v oblasti. Začalo to organizovaním pravidelných tréningov členov HS na cvičnej skale vápenke. Prítomné boli i manželky s deťmi. Uskutočňovali sa v nedeľu podvečer a boli zamerané na lezenie, zlanovanie a záchranu v skalnom teréne. Novú kvalitu priniesli metodici oblasti. Angažovali sa viacerí. Viedol ich Ing. Marián Jurina. Snaha náčelníka bola zameraná aj na vytvorenie úzkych kontaktov s poľskými záchrancami zo Zakopaného, s ktorými boli často spoločné záchranné akcie najmä v noci a za zlého počasia. Spolupráca sa prehĺbila aj vo výmenných pohotovostných službách v Poľsku a Roháčoch.

V roku 1994 sa začal vydávať vlastný Spravodaj Horskej služby. Redaktorom sa stal majster pera, dobrovoľný člen Emanuel Hučala z Nižnej. Aktívna práca pokračovala vybudovaním pohotovostných záchranných staníc pri lyžiarskych vlekoch v Janovkách, Spálenej a nad bufetom v lyžiarni bývalej Tatliakovej chaty. Dobudovala sa záchranná stanica v Oraviciach. Podarilo sa iniciovať a vybudovať turistický chodník do sedla Pálenica do Zuberca. Organizovali sa futbalové stretnutia horských záchrancov na Liptove a v Zakopanom. Začal sa organizovať turnaj HS s medzinárodnou účasťou, ktorý sa teší obľube dodnes. Pokračovalo sa v stretávaní našich členov a členov zo Zakopaného s vtedy žijúcimi účastníkmi legendárnej záchrannej akcie počas II. svetovej vojny. Naša oblasť bola v roku 1998 organizátorom medzinárodných pretekov horských služieb z Európy. Základňu na Zverovke navštívili viaceré osobnosti politického a spoločenského diania: predseda vlády SR, predseda parlamentu, ministri, štátny tajomníci, veľvyslanec Poľskej republiky na Slovensku Ján Komornícki, ktorý tu oslávil svoje životné jubileum. Najväčšou devízou práce záchranárov z Roháčov, podľa náčelníka Jána Jurinu, boli priateľské vzťahy v našom kolektíve a so susednou oblasťou v Žiarskej doline. Niet nad výborných susedov. Veľkou oporou bol náčelník HS pre Slovensko, zaslúžilý majster športu Ivan Gálfy, ktorý bol nastúpenému progresu priaznivo naklonený a našu oblasť výdatne podporoval.

Počas výkonu funkcie náčelníka prišli do cesty i smutné okamihy. Pri leteckej akcie v roku 1994 sa zrútila záchranná helikoptéra TOPR a v troskách prišli o život dvaja záchrancovia z Poľska a dvaja poľskí piloti. V roku 1998 tragicky zahynul člen našej sesterskej oblasti,ochranca prírody, architekt, osobný priateľ Jána Jurinu. V tom istom roku pri tréningovej bežeckej ceste sa smrteľne zranil kolega profesionálny člen HS, Ľubomír Jursky z Vysokých Tatier. V roku 1999 náhle zomrel náčelník poľskej záchrannej služby TOPR Piotr Malinowski.

Volanie hôr

Vnímanie volania prírody

Hory sú úchvatným javiskom prírody. Tvoria ho masívy vrcholov, trblietavé jazerá, potoky a vodopády, pestrofarebné koberce kvetov. Sú to skvosty tvarov, farieb a vôní. Táto nádhera od nepamäti púta pozornosť človeka. Túžba ľudského poznania poháňa ich zdolávať. Výnimkou nie sú ani naše Roháče. Predstavenia na tomto javisku majú prírodné živly - ľad, sneh, dážď, vietor, mráz i horúčava. Na scénu sa dostávajú i dramatické udalosti ľudských osudov. Hory sú predovšetkým zdrojom potešenia, odpočinku a športového vyžitia. Najväčší poklad z ich návštevy si odnáša hosť, ktorý týmto dejstvám prírody rozumie. Skúsenosti sa odovzdávajú z pokolenia na pokolenie. Inak tomu nebolo v rodine Jurinovcov zo Zuberca. Otec v horách tvrdo pracoval pri približovaní dreva koňmi, syn Ján nadviazal na otcovu prácu v horách ako profesionálny záchranca. Šestnásť rokov pôsobil v úlohe náčelníka Horskej služby oblasti Západné Tatry. Aj jeho deti počuli volanie hôr.

Ján Jurina

Pietne miesto v Roháčoch

Ján Jurina bol autorom myšlienky i aktívnym organizátorom realizácie pietneho miesta na Zverovke. Toto jedinečné dielo vybudovali členovia HS v Roháčoch a majstri murári zo Zuberca. Od prvej evidovanej obete v Roháčoch uplynulo 98 rokov a 20 rokov trval proces prípravy a výberu miesta. Ale vybralo sa miesto veľmi pekné, dôstojné, ľahko prístupné pri všetkých. Za účasti širokej verejnosti bol roháčsky symbolický cintorín začiatkom novembra posvätený. Centrum tvorí kaplnka so zvonom. V kaplnke je soška Panny Márie vyrezaná z dreva. Vytvoril ju a obetiam Roháčov daroval správca farnosti obce Zuberec vdp. Marián Dopater. Na žulových skalách budú pripevňované tabuľky s menami obetí. Myšlienka Jána Jurinu v tomto roku dostala konkrétnu podobu. Symbolický cintorín na Zverovke má svoje opodstatnenie.

Reprezentácia Slovenskej republiky v skialpinizme

V roku 2003, v rámci vytvorenia novej organizačnej zložky Horskej záchrannej služby, zaniklo náčelníctvo Horskej služby na Zverovke. Náčelník bol uvoľnený z funkcie. U Jurinovcov sa zrazu vytvoril nový časový priestor pre rodinu a šport. Orientácia - skialpinizmus a horské behy. Húževnatá práca a výborné výsledky v pretekoch na Slovensku priniesli reprezentačné tričká Slovenskej republiky. Beatka Jurinová vynikajúco reprezentovala Slovensko v Španielsku. Na majstrovstvách Európy v Pyrenejách obsadila tretie miesto a priniesla bronzovú medailu. Ďalšie úspechy ako pretekár dosiahol aj syn Branislav. Rodina Jurinovcov je tiež organizátorkou pretekov Zuberci. V zime v skialpinizme, v lete v duatlone. Myšlienka rozšírenia športových podujatí o nove súťažné disciplíny sa stala v Zuberci tradíciou. Prichádzajú tu súťažiť pretekári z Oravy, Liptova a iných miest Slovenska, ktorí majú blízky vzťah k Roháčom.

Aj tieto skutočnosti sa vyskytujú v živote záchrancu

Počas vysokohorskej túry sa náhle zmenilo počasie. Začal padať mrznúci dážď, vytvorila sa silná hmla, začal padať sneh a do toho všetkého sa pridal silný mrazivý vietor. V týchto nepriaznivých podmienkach manželský pár z Poľska úplne stratil orientáciu a začal blúdiť na slovenskej strane hlavného hrebeňa, ktorý vôbec nepoznal. V Jamnickom, Smutnom i Baníkovskom sedle nevideli turistické smerovníky, ktoré by ich naviedli do údolia. Noc prebdeli v týchto krutých podmienkach na hrebeni v letnom oblečení bez stravy. Na pitie mali trocha studeného čaju. Nasledovné ráno pokračovali ďalej v nádeji, že zostúpia do Chocholowskej chaty, kde boli ubytovaní. Úplne vyčerpaná manželka začala na Skriniarkach strácať koordináciu pohybu a zostala na hrebeni, kým jej manžel sa vybral pre záchranu. Pri blúdení slovenským územím ho objavil náhodný slovenský turista. Bol celkom bez síl a ihneď transportovaný do nemocnice v Liptovskom Mikuláši. Rozsiahla pátracia akcia po manželka nepriniesla žiaden

(Pokračovanie na 14. strane)

Najväčšie starosti robili búrky

Prípravu na letnú sezónu 2009 začala Horká záchranná služba preškoleniami záchranných činností. Počas dvoch dní preukázalo kondičnú a technickú spôsobilosť 27 členov Horskej služby. Okrem týchto HS eviduje ešte ďalších 20 členov a seniorov a 5 čakateľov na záchranára HS.

Hlavnou náplňou HS sú záchranné akcie v horách. Počas uplynulej letnej sezóny záchranári viackrát zasahovali pri ošetrení a transporte zranených turistov v Roháčoch, dvakrát pomáhali v pátraní vo Vysokých Tatrách a 5-krát na transport privolali vrtuľník z Popradu. Najväčšie starosti záchranárom a hlavne turistom robili búrky. V júli bočný výboj blesku zasiahol troch turistov, ktorí potom z hrebeňa zišli sami. Avšak pre zdravotné problémy museli ísť na kardiologické vyšetrenie a pozorovanie. V septembri počas jednej búrky najskôr zemný prúd po údere blesku vo Volovci zasiahol poľského turistu, ktorý spadol do Jamníckej doliny. Vrtuľníkom sa ho podarilo včas dostať do nemocnice, kde bol následne hospitalizovaný so zraneniami súvisiacimi s pádom. O pár minút neskôr blesk zasiahol slovenského turistu pod Plačlivým. Ten mal menej šťastia, pretože blesk ho zasiahol priamo a zraneniam namieste podľahol. Jeho telo bolo v nosidlách transportované do Žiarskej doliny.

Okrem týchto akcií najväčšou udalosťou bolo 55. výročie Horskej služby v Roháčoch. Súčasťou osláv bola DVD-prezentácia činnosti HS v kultúrnom dome v Zuberci a praktické ukážky záchranných činností na Vápenke. Prítomní, väčšinou domáci diváci, si pozreli zaujímavé lezecké a záchranné ukážky v skalnej stene. HZS a HS sa tiež zúčastnila osláv 100-ho výročia založenia TOPR-u v Poľsku.

(rš)

Volanie hôr

(Dokončenie z 13. strany)

úspech. Pomohla až jeho výpoveď. Stopa viedla na reťaze Skriniarok. Rýchlym lezeckým výstupom sa záchrancovia dostali na hrebeň Skriniarok. Nezvestná pred svojou smrťou vyryla v žulovej skale kríž na rozlúčku a v blízkosti tohto miesta sa schúlila a zamrzla. Trblietajúci čerstvo vysekaný kríž v svetle čelovej lampy upriamil pozornosť záchrancov a tí ju našli. Ležala schúlená v jeho blízkosti, no nejavila známky života. Keďže prevozy obetí do domovskej krajiny sú veľmi drahé, dohodol náčelník Ján Jurina transport telesných pozostatkov poľským záchranným vrtuľníkom do Zakopaného. Z dobrého úmyslu sa však vykľuli poriadne opletačky, pretože bolo vznesené obvinenie poľskou stranou, že dotyčná bola zavraždená. Slovenskému súcitnému náčelníkovi Jánovi Jurinovi pri medzištátnom jednaní na Lysej poľane zachránil kožu iba pitevný nález, ktorý vraždu inou osobou vylúčil.

Úplnou raritou bola napínavá záchrana mladého medveďa, ktorého v zimnom brlohu pritlačil balvan uvoľnený pri jarnom topení snehu. Záchrancom počas tejto záchrannej akcie tuhla krv v žilách od napätia. Na túto adrenalínovú akciu sa dobre spomína.

Posolstvo nasledovníkom

Po prvom začínajúcom náčelníkovi Karolovi Dobošovi, po širokej športovej verejnosti známom i obľúbenom náčelníkovi Michalovi Daňovi staršom, po zuberskom športovcovi, človeku s dobráckym srdcom náčelníkovi Júliusovi Šiškovi, zohral Ján Jurina počas svojho náčelníctva dôležitú rolu. Najviac sa cení skutočnosť, že členovia v Roháčoch dokázali na vysokej technickej úrovni zvládnuť veľmi náročné záchranné akcie a často vypomáhali aj iným oblastiam. Niet vari krajšieho príkladu naplnenia slovenského porekadla, že jablko nepadá ďaleko od stromu. Dá sa to dokumentovať na ich rodinnej tradíci. Dcéra Beáta, úspešná športovkyňa, je dobrovoľnou členkou HS. Zapadla to kolektívu ako jediná žena a vniesla do kolektívu ženskú jemnosť. Syn Branislav vyrástol popri svojom otcovi a stal sa oporou profesionálnej zložky Horskej záchrannej služby v Roháčoch. A Jánov otec Metod Jurina, určite už v pozícii anjela, sa teší, že rodinná rodová tradícia má šikovných pokračovateľov.

Na začiatku nového roku, dňa 15. januára, posledný roháčsky náčelník, služobne končí a odchádza do dôchodku. Zostane pre všetkých starostlivým náčelníkom, horolezcom, skialpinistom, bežcom, organizátor športových podujatí a veľkým priateľom všetkých, čo prichádzali a prichádzajú do našich hôr. Ochota obetovať celú svoju energiu horám a ľuďom v nich je posolstvo, ktoré zanecháva nastupujúcim generáciám a všetkým, čo v srdci pocítia volanie hôr.

Štefan Škerda

20 rokov od myšlienky k realizácii

Hlahol zvona vítal sprievod celebrantov, zástupcov obce, HS i HZS, zástupov TOPR z Poľska i Štátnych lesov TANAPu, sponzorov a všetkých účastníkov z blízkeho či ďalekého okolia, ktorí sa v nedeľu 8. novembra 2009 zúčastnili slávnostného otvorenia a posvätenia pietneho miesta na Zverovke. Svätú omšu celebroval a pietne miesto posvätil ordinár ozbrojených síl SR František Rábek v oktáve sviatku Všetkých svätých. Spolu celebroval aj duchovný správca farnosti Zuberec vdp. Marián Dopater.

V úvode všetkých prítomných privítal starosta obce Ing. Vladimír Šiška. Pripomenul dôležitosť, nutnosť takéhoto miesta pre Roháče a ocenil jeho situovanie v miesta dostupných celoročne. Poďakoval všetkým, ktorí sa na realizácii stavby podieľali. Po svätom prijímaní nastal čas posviacky kaplnky i celého areálu. Ten pozostáva z prístupového chodníka, dvoch brán, niekoľkých balvanov a spomínanej kaplnky so zvonom. Na vstupnej bráne je už osadená tabuľa, v ktorej je vygravírovaných 88 mien tých, ktorí prišli objavovať krásy nášho horstva, no z rôznych príčin im nebolo dopriate, aby sa vrátili živí domov.

Myšlienka postaviť symbolický cintorín alebo pietne vznikla pred približne dvadsiatimi rokmi. S návrhom prišiel, vtedajší náčelník HS Ján Jurina. Pre rôznosť názorov medzi členmi HS a TANAPom sa to podarilo až teraz. Po slávnostnom obede v chate na Zverovke otec biskup František Rábek povedal: – Som rád, že ste ma na takúto ojedinelú akciu pozvali. Miesto, ktoré sme pred chvíľou posvätili, je ideálne pre jeho dostupnosť a výhľad na panorámu Roháčov. Zástupca TANAPu Ing. Marián Šturcel výber miesta charakterizoval: – Nie je to najideálnejšie miesto, ale k tomu najideálnejšiemu má veľmi blízko.

Slávnostnému okamihu predchádzalo veľa práce a času bolo málo. Práve zásluhou nezlomnej vôle Jána Jurinu, významnej pomoci sponzorov, práce členov HZS, seniorov i členov HS sa dielo podarilo. Na úplné dokončenie treba ešte hodne práce, no až čas ukáže, čo všetko ešte chýba aby sa naplnili predstavy architektky i samotných realizátorov. Doteraz na bolo pri budovaní pietneho miesta odpracovaných brigádnicky vyše 1000 hodín. Poďakovanie zaslúžia všetci, čo pri stavbe pomáhali akýmkoľvek spôsobom.

Stano Jandura,
foto: Vladimír Žuffa

ZUBERSKÉ NOVINY – **Podroháčsky občasník** • **Vydáva** Obecný úrad Zuberec • **Adresa vydavateľa:** Obecný úrad Zuberec, Hlavná, 027 32 Zuberec, tel. 043/5395 103, www. zuberec.sk • **Zodpovedný:** Ing. Vladimír Šiška, starosta obce • **Redakcia:** Cecília Matysová, email: cmatysova@zuberec.sk, tel. 0903 193 637 **Sadzba:** Štúdio F – Teťák, Námestovo • **Tlač:** Tlačiareň Kubík, Námestovo